

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Нью Йорк. Четвер, 10-го Січня, 1907. Число 2.

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, January 10, 1907. No. 2.

Entered as second class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

НОВИНКИ. КАЛЕНДАР.

Січень.	
1	Ч. Муч. в Нью-Йорку.
11	П. Діт. уб. в Вифл. Авдії, Теодори.
12	С. Авдії, Теодори.
13	Н. По Рощ. Мол. Н. Р. Обр. Г. В. С.
14	В. Сидястра п. Малахії прор.
15	С. Малахії прор.

3 Карлайл доносить П. Мармаш, що там убито одного угорського Русина Василя Жируша, який мав жінку і четверо дітей в старім краю. Покійний вибрався вже до краю та нещасте постангло его саме перед виїздом. Хоч як намовляли его записати ся до Р. Н. Союзу, він не хотів, певний, що нічого йому в него несприятливо. А тимчасом показало ся, як нерозумно думав пробищик. Яка би то причина була тепер для родани, як би був належав до Союзу. Се нехай буде осторогою для тих, що думають подібно як Василь Жируш.

Угорська церков сьв. О. Николая в Йонкерс, Н. Й. зістала заїкорпорована (записана) на біскупа як доносить газета „Yonkers Herald“. Тростісами суть латинський архієпископ Фарі, вікарій генеральний Муві, о. Виктор Мірошай і Михайло Бодрог та Лен Добродікий. Значить, знов одну церков більше віддали Русини латинникам в зуби...

„Ранок“ орган Независимої Церкви в Канаді став виходити на ново в збільшенім форматі (8 сторін друку) і два рази на місяць. „Ранок“ набув також свою власну друкарню.

При кінці минулого року виїхали з Василіани з Галичини до Бразилії.

Зачуваємо, що в Куритибі в Бразилії, почнуть Русини видавати сего року часопись. Видавати її будуть світські люди.

„Кіев. Голос“ подає звістку, що проф. Лесгафт засновує на своїх курсах (т. зв. вільний університет) три катедри з українознавства: історії України, української мови й літератури. На ці лекції записалось уже біля 300 слухачів. Історію України має читати Олександр Ефименков, укр. мову—проф. А. Кримський; для читання історії укр. літератури лектора ще не запрошено; мабуть згодить ся читати д. Овсяніко-Куліковський.

Київському губернаторові подано прохання за відписом проф. В. Антоновича, проф. Ів. Лучинського,

П. Жатецького та В. Науменка про затвердження статуту „Українського наукового товариства в Клівії“. Товариство має на меті розроблювати й популяризувати українською мовою різні науки.

Третє видане українського евангелія. Евангеліє від Матея в українському перекладі друкується в московській синодальній друкарні вже третім виданням у зменшеному форматі. Ціну за примірник цього видання буде визначено мінімальну, не більше 10 коп.

Пана видав енциклопедію (циркуляр), в котрій проміть нову католицьку секту Марієвців в російській Польщі. Основательку секти „матір“ Марію Козловську, яку прихильники секти уважають за повернувшу Діву Марію, і прочих священників сеї секти виклято папою. Те саме загрожено і всім Маріявітам, сли не відключуть сеї герезви до 20 днів.

Компанії, що суть власниками стріткар в Нью Йорку, не приймають до роботи людей маючих над 40 літ життя. Подібно роблять і другі компанії та фабрики.

В Шікаго застрайкували пекарі, що робили в кошерних пекарнях. На їх місце пішли роботи скеби. Тоді страйкарі обливали йодоформом і якоюсь отрутою печиво скебівське і між жидами велика паніка. Всякий боїть ся хліб їсти, аби не отроїтись.

Нову рафінерію нафти будуть будувати в Каїро, Іл. Буде в ній роботи 1000 робітників.

57 000 машиністів працюючих на залізницях пологоних на захід від Чікаго, домагають ся підвищення платні, вглядно вісімгоданного дня праці—а вразі відкинення їх жадань грозять страйком.

Страйкують в Копенгазі (в Данії) і „в Софії“ (Болгарії) робітники трамваєв, а в Генуї і Неаполі (Італії) моряки. Всі вони жадають підвищення заробітної плати.

За минулий рік прибуло до Сполучених Держав 1.169.353 емігрантів, отже о 106 тисяч більше, як в 1905 році.

Фармери засновали свою ювію, що зве ся American Society of Equity. Ювія ся має позакладати

по всіх більших містах свої склепи, аби виключити посередників, що натягають фармерів так як і купчик. В сей спосіб продукти фармерські здешевілиб, а се булоб користію для робітників.

Німецькі робітники змушені їсти вже кінське, оляче і пєсяче м'ясо, бо во лове дуже дороге. Особливо богато пєсячого м'яса їдять в Саксонії.

Угорський міністер президент Векерле каже, що в осени буде предложений угорському соймови проєкт нового виборчого закона.

На будуче до війська в Злучених Державах будуть приємати лише білі люди.

Коло Алта, в Чікаго, зблились потяги, в наслідок чого 34 пасажири, переважно мексиканські робітники втратили жате, а много ранених.

В Шікаго, Іл. панує дифтерія, в Скрентоні Патаф. В Шікаго винен сему брак каналів, в Скрентоні лиха вода, яку продає людям компанія капіталістів за дорого гроші.

Німецький канцлер кн. Білов заявив, що парламент тому розв'язано, аби увільнити уряд від зависимости від клерикальної партії і дати змогу так зміцнитись ліберальним групам, аби они в злучі з консервативстами могли поборкувати зріст і силу соціалістів і клерикалів. Теперішня борба, казав Білов, є проти соціалістів, Поляків і центру.

На передмістю Вашингтону лучила ся страшна пригода. На лінії Балтімор і Огайо наїхав порожній потяг на особовий трен. Трен зістав розбитий на кусники, а пасажири будьто забиті будьто тяжко ранені. Доси начислено 26 убитих, а 30—40 тяжко ранених. Причиною катастрофи уважають спізнєне особового потягу, а дальше густу мрак.

Президент Рузвелт вкінці рішив ся оставити реформу цасові тарифи в спокою в виду многих важійших справ, які стоять на порядку деннім перед конгресом.

В Васав. Вис. одна жінка породила одну дитину а в 12 днів пізнійше другу. Мати і діти здорові.

В Ньюарку 18-літня дівчина Роза Кунцман по-

повнила самоубійство через зажите квасу карболового. Припускають, що причиною сего акту була любовна афера зі своїм працю давцем фабрикантом.

В Ляно (Мексико) напали Індіане на нову коломію, побили десяткох людей смертельно, а трі жінки забрали з собою в гора, підпаливши вперед цілу оселю. Ніцєне тревало дві години, поки не дався чути свисть локомотиви зближаючого ся робітничого трену. Жовніри, які також недалеко стояли табором, прийшли дві години пізнійше з помочію.

На Кубі, яку як звісно заняло тутешнє військо все ще неспокій. Бажанем президента Рузвелта є, аби в як найскоршій часі від там вибори і вицфанові військовичих Держав. Чи жаданє се здійснить ся буде залежати від рішень конгресу. Тимчасом кубанські капіталісти вживають всіх зусиль на те, аби Куба остала як найдовше під оком нашої републики, а деякі бажать навіть прилученя Куба до Злучених Держав. Они боїть ся побіди при виборах зі сторони ліберальной партії, яка головно складаєсь з чорних людей і кажуть, що если чорні побідять—вибухне революція. Чорні палять цукрові плантації великих панів і поліція має купу роботи.

Перський цїсар, або як его зовуть, шах, про котрого смерть ходила чутка, помер доперва семи днями.

В деяких місцевостях на Кубі появились повстанці, які пљондрують околиці, де нема американського війська. Генерал ам. Бел в супроводі головного командуючого на Кубі Вінта обїжджає острів, щоби переконатись, де потрібно скріпити військову залугу на случай вибуху повстаня.

В Лас Анїмас, Кол. вдерло ся 40 замаскованих людей до в'язниці, звязали і замкнули дозорців в одній з в'язничих комнат, опісля розбили замок в'язничої пелі і витягнули з відтам Леберга. Послїдній замордував страшний спосіб Ловмаера. Товпа, що ждала повороту емісарів, повитала диким криком їх поворот і безпробовочно взялась до екаекції смерті. Повіщено його на телеграфічнім стовпі. Леберг був білим.

15-го сего місяця мають з'їхатись усі католицькі французькі біскупи, аби на радатись, що дальше робити супроти розділу церкви від держави і теперішнього становища французького уряду.

Мешканці місточка Беар в Еспанії покидають всі родинне місце в причини банкруцтва одинокої там фабрики убрани, яка давала всім заробіток. Уряди Урагвай і Нікарагуа (полуд. Америка) предложили мешканцям міста Беар вільний переїзд і гроші на заложене подібних фабрик у себе, на що Беарці згодили ся.

В Петербурзі вострілено шефа поліції графа фон Лявнів, наслідника славного розбищакі Трепова. Справця замаху остає загадкою Петербурга, бо тіло его так посікли шаблями, що ніяк розпізнати его неможливо. Цивіль був оден з 27, яких привезла боева організація революційонерів на смерть. Цікаво хто буде „next“.

Скільки випито горілки в Росії. Відділ казєнової продажі горілки сповіщає про результати продажі горілки за 1905 рік в 65 губерніях і 10 областях з людністю в 132.240.000 душ. Продано горілки 75.037.174 відра, більш ніж в 1904 році на 4.725.496 відер. Валового доходу 612.437.886 руб.; росхід 169.234.778; чистого доходу—443.253.011 руб. Частого доходу получено на 59.599.862 руб. більш ніж в 1904 році.

Найсвятійший синод скинув в посади еромонаха Михайла, професора петербурзької академії та звелів йому їхати на заслання в задонський монастир в Воронеж. Синод розгнівав ся на еромонаха Михайла за те, що він пристав до „народно-соціалістической“ партії. Але він сказав, що не хоче слухати синода і на заслання не поїде, а поїде до дому одпочивати, а після сьвят знову приїде в Петербург.

Нова мара війни грозить Росії зі сторони Японії. Японський уряд дуже рішучо домагає ся переведеня всіх пунктів угоди та понадто домагаєт ся всяких уступок для себе що рівналоби ся усунєню всякого і так підорваного вже впливу Росії на дальєкім Вєході. Щозробить уряд поки що незнати. Чиновництво, що вплутало Росію

в так ганебну для неї війну з Японією, не дає ніякої запоруки, що і в тім случаю не нанесе якого лиха на свою країну.

Тут можливі одні тім-жа вихід для Росії, віддати керму правління самому народови, який через своїх заступників в Думі проголосить вихід в так крутого положєня.

ЗНЕСИЛЮЄ СЯ.

Архієпископ з Майєне любив завжди говорити, що тіло людське се камінь млинський, який меле на муку пшеницю, коли єї всипати на нього; колижні, тоді стирає сам себе, хоч і коли меле пшеницю, заєдно нищить ся сам. Орган травлення висилєє ся через свою працю, слабшає, в наслідок чого і апетит тупіє. І тут в великій пригоді стає Трінера амер. Едіксір Гіркого Вана. Він привертає сейчас апетит, і усуває всякі жодудкові і кишкові хвороби. Трінера американський Едіксір Гіркого Вана є одиноким лікарством, на котрім можна полагати. До набутєя ві всіх аутиках.

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

„Русний Боян“

в Клівленд, О. уряджує вокально—декламаторський вечєрок зі сьвітами і театральним представлєнем в Germania Hall, Erie, 9 St. дня 26 го Януара 1907 р. в суботу.

ПРОГРАМА:

1. Вступнє слово вголосить о. Е. Бурк.
2. „My Country“, амер. гимн — відсьпіває хор.
3. „Коль Славе“, псалом — відсьпіває хор.
4. Ой піду я до млина — відсьпіває хор.
5. Велика Пятниця — віддекламує п. А. Бабічак.
6. Я Русин бий, сьєм і буду, підкарпатська пісня — відсьпіває хор.
7. „Гей на Івана“ — відсьпіває хор.
8. „Мир вам братя“ — відсьпіває хор.
9. Три сїни і козак — віддекламує п. В. Мохрик.
10. Драма.

„ХТО ВИНЕН“.

ОСОБИ:

- Теодор Чайка, богатий господар — п. А. Качала.
Олеся, его жєна — п. М. Гоміро.
Марійка, їх дочка — п. М. Гладш.
Петро, любовник Марійки — п. Н. Поп.
Іван, его соривник — п. А. Міндик.
І. Сват — п. Ів. Калуг.
ІІ. Сват — п. Н. Кормош.
Полїдай — п. Ів. Матїх.
І. Сусїда — п. М. Лян.
ІІ. Сусїда — п. М. Варго.
Працєальнє слово вголосить п. М. Луцак.

Що представлєно весела танєчна забава. Се буде перше руске театральнє представлєнє в Клівленд, О. Ані оден Русин не повинен відмовити ся від участі в тім вечерку. Ану брати Русини, Словаки, Чехи і другі, покажіть свій патриотизм. Приїдїть до нас на туку забаву, а ми вас радо і щиро приймємо і угостимо.

Чистий дохід оберне ся на нашу церков. Вступ для мужа і жєни лиш 35 ц., самотні по 20 цт.

Кемітер.

Петро Назан.

До верха гори.

В давню давнину, коли людей було не багато, та земля була всюди вільна, коли кожний мусів сам працювати на утримане свого життя, людям жило ся во всім інакше, як нині. Навісніші наші довжезні клопоти не мали тоді місця; кожний журив ся передовсім клопотами одного дня, щоби добути прожиток для себе і родини. Тоді всі люди були рівні. Право власності було тоді багато відмінне від теперішнього. На чім була печать рук праці чоловіка, то тільки могло зватися його власністю. Ріки, озера, степи, ліси, долини, все було для людей. Кожний збирав плоди землі по своїй волі і потребі і з тих власне часів дійшли до нас казочні оповідання про манну, яка мала ся давати самим Богом синам Ізраїля. Писаних законів, титулів і привилеїв не було тоді зовсім. Саме жите, таке, як оно було, давало напрям усім діланям чоловіка.

Люди загалом були тоді добрі і чесні, чужого вза не хотіли, а навіть радо помагали оден одному. Наві право гостинності і милосердя, закон любови, се останки доброти, яка тоді між людьми існувала. Ненависти і погорди до других народностей тоді рівнож не було. Усякий стрівши чужинця з отвертими раменами приймав его під свою стріху, ставив перед ним, що мав найліпше, проводив кущем дороги, а прощаючись просив, щоби, коли доля приведе его в сі сторони еще раз, вступив до него. Щасте одного було щастем всіх, а одного недолею всі ділились. Любов родила нову любов і неважане до всього, що добре і благородне. Душевним кормом тодішнього часу були власне оповідання і розкази про благородні і величні вчинки добрих людей. На злого дивились тоді, як на чоловіка, що дочке любов свого брата, що робить як будь зло свому ближньому. Перед очима кожного було тоді тільки дві барви: біла і чорна, добро і зло.

Але бувають і злі люди. Або випадок робив їх такими, або сама неохота піддатись закону жатя пускала їх на бездорожжя. Суд над такими був тоді простий—право суду було тоді в руках народу. Винуватий мав нагородити кривду, та ще й доклад дати і обідяти, що злого більше не зробиць. В кожній родині попроси—говорили виноватому—ми поможемо тобі, а злого не роби. Коли проступок повторив ся вдруге і втретє, присуд був еще коротший: „Як має жити, щоби робиць зло—нехай гине“. І виконували засуд.

Але бувало, що чоловік зробивши зло утікав з між знайомих людей і тягавсь бродягою по світі. Жилось ему легко, робити не треба, часу доволі, щоби подумати, як непрацюючи жати. А оочів жатя можна було дістати тільки в людей, які его випускали. Но всеж годі було йти по світі і попросту рабувати і чоловік починав думати, яким способом можна сидіти безпечно на одному місці і спокійно споживати чужі плоди.

Лихий Дух, що був на світі ворогом усього доброго, прилучив ся до бездомних волоцюг і обняв місце доралника між ними.

— Пійдіть, сказав він, натворить лиха людям, а там вернете ся і пійдете начеб шукати того, що коїть лихо. Тоді все вам буде вільно. Ви станете мовби на сторожі правди і добра і за се вам всякий не пожалує малої жертви. Тоді нікто і не подумає, щоби ви могли бути злі люди.

Згода. Поміж людьми пішла чутка, що натворилось багато злих людей і діють пакости по всіх усюдах. Самі злії усе сейчас порозносили ще й приложили.

Покдавши ще небогато волоцюги пішли знов між нарід удаючи крайню покравдженість і запитали: „Хочете ви, щоби і вас так очухрало? Нам все одно, але ви... Ратуйте себе, ратуйте свої родини, а то всі провадемо, скоро лихо глибоко закорінить ся. Ми готові стати на сторожі правди, готові стати за вас, тільки маленький дачок, чія ласка, най для нас по жертвує, бож і нам треба жити. Нам вже все одно, а ви спокійно заживете з своїми родинами.“

Людам подобалась така бесіда і нерадившись між собою порішили, нехай сі добровольці стануть на сторожі, а вже їм прийде їх нагорода.

Не маючи клопотів сторожі правди думали дальше, що робити. Они не вдоволялись датками, їм хотілось багатіти багато всього, як найбільше—стати за всіх багатішими.

— Від своїх забирати, поки що не можете, сказав знов Лихий Дух, бож ви між ними і з них живете. Стратите довіре і они перші стануть вашими ворогами. Затримайте їх довіре і оно стане вам оружьем на других. Ідіть і рабуйте чужі подальші народи, о яких не знають ваші люди, чи они праві. Ідіть, як судай, як карателі, тоді і всього народу дістанете підмогу.

Послухали і пішли. Нарід не слідив за ними, бо бувши сам добрим, вірив їх словам, а коли они вернулись з багатою добычею, то говорили, що адивавши

батагу ровбишак, відняли від неї єї добыч, і ровбишак смертю укарало. Народови подобалась така діяльність сторожів і коли сусідні покравджені люди хотіли відступити на свої ворогах, увесь нарід взяв їх за простих ровбишак, яким хотілось рабувати їх села і за городи. Так самі сторожі правди зрадавши ворожечу між двома братвіми народами, могли сміло піднести голову, як судай і карателі винуватих. Тепер вже густо часто вирушали они з подальші країни, маючи певну підмогу від народу, щоби від часу до часу наказати ляхих сусідів.

Сам нарід бажав, щоби побіда була по его стороні і не зважаючи, що давні малі датки подвоїлись, і потроїлись, усею силою підпомагав своїх заступників. Нарід зовсім не тямив, що самі сторожі правди довели до того, що всі люди стали винуваті в очах своїх ближніх і годі було розібрати, хто винуватий, а хто ні. Тоді то повстали безнастанні наїзди і напади, що були насінем пізнійших великих війн, де люди, шукаючи віби справедливості і чесноти, шукаючи добра море крови проляли.

Сторожі народного спокою вже з початку уважались окремим станом, а там дальше і зовсім відділились. Ні думкою, ні роботою они не сходились з народом, тай ціле їх жите пливало в сторону противну народному житю. Повстали так два окремі табори з відмінними інтересами і потребами. Інтереси народу мало могли займати войовників сторожів, а знов нарід не мав потреби думати о інтересах своїх заступників. Тай саме жите войовників прибрало з часом іншій вигляд. Остаточна зміна наступила доперва тоді, коли начальників почали вибирати не на короткий час, а на ціле жите, признаючи їм неограничене право. Такого першого начальника назвали они володарем, себто правителем, державці сейчас оголосили народови про его вибір. А нарід... що за діло було народови довго думати, що хтось там назвав себе володарем, чи другим ім'ям. Нарід мав свої щоденні клопоти.

Давовишні думки почали тепер мучити володаря. „Що се за володар, думав він, що мусить оглядатись на своїх підданих? Хто зможе заручити, що они коли небудь не кинуть ся на мене і не зберуть? Хто опреся їх силі? Чи войовники ще скорше можуть мене збити. Мені треба стати висше всіх, мені треба стати надчоловіком. Як мені тут порадити? Але Лихий Дух почувши журбу володаря сказав:

— На сеж є багато способів, щоби лаху зарадити.

— Які, ти знаєш їх? запитав володар.

— Можеш сотворити свій закон.

— Який закон?

— Бачиш, начав Лихий Дух, чоловік висше чоловіка стати не може, та може стати низше.

— Низше? Невжеж ти хочеш низше мене поставити?

— Ні, володарю, ти можеш низше поставити всіх людей, а самому остатись на давнім місці. О скільки они принизять ся, о скільки ти вивисшиш ся, о скільки они потемніють, о скільки ти заяснєш.

— Добре, але як се зробити?

— Як? Відбери людям ті власности, які посідає чоловік натури, а на їх місце дай їм свій закон. Перше затрій їх природний розум неприродною отруєю, а опісля відбери їм свободу, а твої бажання сповнені. Хибаж той, хто не посідає ні розуму, ні свободи є чоловіком?

— Якже мені се все зробити самому одному?

— Неможливо самому, та можливо з помічниками. Хоч не хоч, а мусиш ділитись своєю роботою, своїм виском і урядом з твоїми помічниками. Они мають стати запорукою твоєї власти і твого щастя і ти мусиш трактувати їх, як рівних, інакше годі. От так!

— Щож дальше? питає нетерпеливо цар.

— Що дальше... Ти знаєш, що за хліб усе робить чоловік, що хочеш. Він любить своє жите, а не хоче підчинятись его закону—не хоче працювати на свій хліб. Справ отже гостину, нагодуй, напій своїх помічників і так допнеш своєї цілі. Тут подрібно розказав він володареві, як що робити і говорити.

Слідуючого дня все було готове. Заставлено столи і посаджено гостей, почім володар промовив: „Тепер з'їжте по одній ложді і випийте по одній чарці моїх дарів“. Всі з'їли і випили.

— А тепер, мої панове, говорив урочисто цар, будучність ваша повніи запевнена. Як довго ви мені вірні, так довго живіть ся з мого стола з своїми родинами. Но я хочу еще дізнатись, що зробили ви для мене за мою до вас любов і ласку?

— Володарю, сказали всі, ми готові все зробити, що кажеш, тільки не відмовляй нам своєї ласки.

— Мої бажання ось які, сказав цар: В інтересі мого, а зарівно і вашого добра маєте видіти, думати, розуміти і робити не більше, як собі того бажано. Если згода, споживайте мої дари.

— Гурра! роздалось з десятків грудий, най жие наш наймудрійший володар. Гурра, гурра, гурра!!!

Тимчасом жите народу потягнулось тяжким тяжким кодом протатом цілаз десятків століть у гору і недолі. Володар умер і наступали его наслідники, а з кожним новим володаром приходили нові закони. Законом наложено неволю, законом проваджено війни, законом мучено людей, законом платили великі податки бідні люди, законом будували піраміди, на яких стоїть вирізане одиноке слово—Імя володаря—Фараона, законом проживали свій вік в найтяжкій темноті і недолі. А очи володарів були звернені не на потреби народу, а на свої особисті користи, які они тягнули в народу. Закон володаря став святостію, став самим всемогучим Богом, якого не можна було судити. Не бо відклику до нікого, навіть сам Провидий Бог здавав ся буть нечулим на людські стови і тернина. Голос пролятї і крови даремно звивав до неба о цимсту; чути було тільки людські голоси і ніщо більше. Навіть могуче слово Бога—Слова осталося тільки словом, без віякої користі для темного народу. Самогос Христа—Бога по закону розняли.

Здавалось, що темна ніч, яка огорнула весь нарід віками не скінчить ся. Хороба народу була так тяжка, що не було думки єї видічити. Аж згодом зявив ся між темним народом новий чоловік, новий пророк з горячим серцем, з глибоколюблячою душею, з великими думками відродження народу. Не досить для него теперішности—він оглянув ся на довжезну минувшість, розбрав теперішність і положив на вагу безсторонної справедливості нерівні класи: нарід і правителів. І диво! Вага правителів показалась порожнею, за яку ціною свого жатя довгі віки платив нарід, добродійні закони і маніфести показались для народу пустими фразами, любов до народу чистим егоїзмом, їх справедливість чистою ложкою, їх великість глибокою пропастію.

І сказав він про се народови. Хто зрозумів—ахнув з переляку і пішов слідом за пророком. Але не всі зняли его слова. Богато душ під безнастанним гнетом руки Лихого Духа стратили до того степеня рівновагу жатя, що їм годі було стати без страху на височині, з якої булоб видно на всі сторони.

І понеслось слово пророка з уст до уст, з хати до хати і ще недавно пскірні раби глянули очима вільних горожан на своє жите, на те, що їхне і тільки їхне може зватися.

— Подивіть ся на себе, говорив пророк, подивіть ся на величезні твори ваших рук і скажіть: чіітвори вашим дорівняють? Перегляньте історію—чи знайдете оден гріх за собою? А за ними цілі томи поспісуваних гріхів тяжать на полицях бібліотек. Твори ваших рук числять ся з тисячами років, а ви їх творці не маєте сили ні відваги почислети хоч раз в вапцями наставниками. Хто стане за вами заступатись, коли ви самі мавши подостатком сили стояти, гнете покіраю шию під ярмо? Бють вас вашими руками, а ви мовчите, зневажають вас, а ви самі себе соромите ся. А почисліть, кілька ваших тіл з'їли володарі, кілько вашої крови випили они бенкетуючи. Чомуж раз не піднесете своєї могутньої ноги і не роздавте гадниці, що безнастанно ссе вашу кров? Світло сонця для всіх рівномірно плаве і для всіх его виставе, чомуж тільки одні ним користують ся? Помилки і байдужність ваших батьків повинні стати для вас наукою на будуче. Покиньте ваші вертепи і ходіть за мною, а я введу вас на верх гори, на денне-світло, в землю обіцяну вам перед тисячами років.

Нарід слухав і дивувався словам пророка, видаючи як щораз те нові ученики прилучались до него. Чуочи віщій голос, люди силувались зрозуміти его, робили зусилля, щоби видістатись з темної безодні і побачити, хто говорить, але часто обановані страхом падали назад в глибину. Они сардались самі не знаючи на кого, а не могучи самі видістатись на верх, густо часто перепинали і тах, в яких була сила у гору піднятись.

І пішли пошукування правителя за слідами пророка. Сотнього чоловіка замучено, потім п'ятдесятото, а потім двадцятого. Щоби підтримати духа своїх учеників, сам пророк вирвав з грудий своє серце і кинув на верх гори кажучи: „Туда ідіть! Я сповнав найбільшу жертву для вашого щастя—я віддав усе, щоби промстити вам дорогу. Не уставляйте в поході, спішіть що сил стане, аж доки не станете на верху, на яким ождає вас мое серце. Тоді дочерца ваша діль буде осягнена“.

Ріки крови потекли з руки правителів і добродійів народу, но слово пророка не ватихло. Одна твердина по другій піддає ся его зазвув, одно серце по другим вступає в ряди народних борців, одно око по другим напружує свій зір, щоби заглянути в саме нутро того жатя, на яке тільки людей засуджено. Свідомість народу росте—височина правителя захитана!

З дряхлої вежі старогос замкаща видно далеко і широко, а на єї верху повіває чорна хоругов з написом: „Смерть і муку розсію по земля“. В вікна виглядають лянчі облича синів правителя і розглядають ся докоола питаючи: „Що се за нарід зобраєсь, чого они пруть ся до замкаща? Як сміють так гордо від-

носити голову ті, які мають остати вічними рабами? Що се?!" І величний крик жінки і плач і просьба перемішані в роздукою дались чути з середьні замчяща.

І вібрав правитель усіх своїх помічників і останки темних перестрашених рабів, щоби вирушити може в останне до борби з народом. "Будьте відважні мої якби діти, говорив він вирушаючи до бою, дивіть ся ворогови сьміло в очи, як на воєків пристало. Ваші батьки, що покладали за вас голови, почують в гробах і проклянуть того, хто не піде їх слідом: Прокляне, страшно прокляне, перед самим Богом прокляне! І чогож нам лякатись? Перед нами гук гармат, побіда по нашій стороні, триумфальна брама досягне неба, вішуючи нам ще красшу будучність. Нехай гинуть під нашими ногами вороги всеї людскости, вороги щастя і поступу! Ови мають і мусять погинуть! Гляньте: лучі сонця блищать, природа дихає такою живостію сили, ясність дня навіває тільки мрій, чудових надій, будучність наша запевнена. На гробах пролетарів збудуємо нову палату в виссоні і порфіру, огонь, дам і смерть незломною рукою розширять границі нашої влади аж до моря.

Але чомуж то ви задумаетесь? Чи більше вас вражає стогін побідженого плебея, як крики побіди наших полків, чи дорозше для вас щасте бездушного плебея, ніж добро ваших родив? Розпука мучить мене, коли виджу, що многі з вас, як дургий Самарянин спішать на поміч раненим ворогам, прикованим до землі замахом руки сильних твоїх предків, твоїх дідів і прадідів. Ратуйте себе, ратуйте мене, ратуйте свої родини! Ратуйте, бо процадемо!

А нарід усе громадять ся на збочу гори і хочтупим, але певним кроком поступає до верха, близьше краю, близьше блакитного небосклону, близьше оживляючого проміння сонця. Віковичний туман рідне, забута правда прозираєсь на самий спід безодні, а по збочу гори плывуть ручаї крові завзятої борби. Перед безпам'ятним замахом спорохнявілої руки правителя паде весь нарід до землі, здаєсь і не дихає, а там знов з криком зриваєсь і поступає. Слово пророка стало горючим стовпом серед зачервоного кровію моря для народу, а темною смертоносною стіною для полків володаря фараона. Женець він вперед не бачучи перед собою пропасти і не знаючи, що кінець его недалекий. А нарід уже бачить верх гори, на якій наче скрижали блищать серце пророка з огненними буквами: Рівність, братерство і любов.

Письмо з Бразилії.

Дещо з нашого газдівства

шакрах. Такий титул даю сій допису, щоби ч. Читателі відразу знали, що ту буде щось цікавого з нашої господарки, а не обмова, чи там сплетні сусіди на суді. Ось я приміром хоть читаю „Свободу“ дуже пильно, бо се дійсно часопись справедливо руска, народолюбна і поучаюча, по всеж не всі дописи читаю, бо в них в більшій часті сварки і лайка, а з того не великий пожиток для читаючих. Вправді часом і зі сварки вийде дещо путнього, но се тільки тоді, сли люде спорячі не мають на оці своїх особистих інтересів, але добро загальне, сли отже оба спорячі прямиують до тої самої цілі, але іншими дорогами, тож они з часом по виміні своїх думок вгодять ся на одну успішну дорогу або на праву або на ліву, або врешті оба попустять по трохи тай підуть разом серединою. Ось такий спір може знайти місце в кожній часописі, однак на справи особисті шкודה місця і паперу. Щож нам з того прийде, як вчитаемо в дописі н. пр. з Канади, що старий провізор церковний Гринь скинений зі свого уряду сипле лайкою, як з міха на нового провізора Гриця, а опісля Гриць на Гриня; а робить ся се не задля добра громади, але задля власних інтересів, то з зависти, то

для заспокоєня власної фальшивої амбіції (често-любності).

За сей притик чей не погнівають ся на мене ч. Дописователі до нашої любі „Свободи“, а я тимчасом по сім короткім вступі перейду до властивої річі, то є до нашого газдівства. Всі ту нарікають, що на шаєкрі трудно доробитись, що ві шаєкру ледво тільки зиску, що в зиску. Через тоє багато кольоністів занедбують своє газдівство, натомість волочуть ся по зарібках. А що таких зарібників волочить ся велика сила, через тоє платня дуже скупа, тай наші зарібники вертають домів по кількох місяцях волоцюженя серед всяких ріжнородних невгид — зі жменою ляхів, тай там врешті з двома трома десятками мілів! А подивім ся на їх газдівство в дома, то аж жаль за серце ханас: шаєкер не обгороджений, замість хати буда як у диких Ботокудів, порядного фоста не побачиш, хаба нужденне кві-кві, а о садівні або пасіці ані не згадуй! Така нужденна господарка з дня на день не допровадять наших кольоністів до розцвіту, лишень до чим раз більшого упадку з цікавості розглянуем ся по ріжних осадах мало що не цілої Парани і сумлінно стверджаю, що газдівства німецькі і італіянські повинні нам служити за взір. В них взірцеві будівлі, все обгороджене старанно, худоба всяких гатунків, ріжнородна огорожина, ви-

ноград, сад і пасіка. І наші зарібники мали нераз случай побачити взірцеві газдівства, але їм все не хоче віритись, щоби можна допровадити до сего лиш працею власних рук; на щим все здає ся, що Німець привіз гроші з Європи, тай так накупив собі товару, побудовав ся, обгородив ся — одним словом розгосподарив ся на добре. Так можуть собі кмітовати люде наші, але я могу сьміло твердити, бо бесідоваєм не з одним Німцем, що і они примандрували сюда без всяких капіталів, а доробились до більшого або меншого порядного газдівства через пильну, витревалу і неутому працею своїх власних десятих пальців. Але ще треба і тоє знати, що Німці посідають і інші добрі прикмети, ось приміром они письменні читають поучаючі книжки і лучать ся в спілки господарські, через тоє поконаті вміють всякі перепони. Ось приміром відказують наші люде, що не годві запровадити ні садівни ні виноград, бо муравлі перецїняють. А чиж то муравлі тільки між нами, а в італіянських і в німецьких осадах нема? Муравлів в Бразилії всюда повно, але з ними порадиць собі Італіян і Німець, бо они читають газети і книжки, тай практикують ріжні способи вищцєня того ворога. Наші люде парять кипячкою, місять гнізда моравліні водою, але ся робота дає ся який такий результат на грядках, але не на цілім шаєкрі. До вищцєня муравлів на цілім шаєкрі, взглядно по цілій кольонії служить умисне до того приладжена машинка з відповідним порошок. Се коштує кількадесят мілів, на що не здобуде ся оден кольоніст, але в спіці 10-ох випадє на одного кілька мілів. Так роблять Німці і Італіянє, тай Русини повинні вже раз порозуміти свій інтерес в дученю ся в спілки, бо як то кажуть „громада — великий чоловік“.

Таку машинку і порошок, тай до того долучене поучене можна спровадити від Гавера в Куритибі. Вже знайшов ся оден розумнійший Русин, що спровадив ся на кольонії Ріо Кларо ссг. M. Mallet.

Виноград в грознях і мідпатока не має покупу, натомість дуже добре оплачує ся виробляти вино і мідпитний. А що наші люди не вміють сего, пишу про способ виробу вина і питного меду. Тепер тільки ще се добавлю, що вже на рещті і Русини беруть ся за се діло, розуміє ся в малих розмірах, бо за мало продукують грозна і меду. Подібаєм між нашими вином і мідпитний, можливо для домашнього ужитку, але не на продаж. Виріб тих напиктів не дуже трудний, но всеж треба знати: як, що і кудя.

Виріб вина червоного.

В Бразилії уривляють і виробляють вино червоне так зване „Vinho nasional“, через тоє обесідуємо гутки, як таке вино виробляєсь, тай як его поправити, сли оно мутне.

Буду тесав з грубшої тріски, бо і так люде наші ще замало мають винограду, щоби їм могла оплатитись дорожша посуда уживана через Італіянів і через Німців, що вже виробляють вино в більших кількостях. Пізнійше аладжу обширнійшу книжочку, бо маю надію, що і наші люде зробивши практику на малім, розмножать собі цілі городи винограду, тай стануть продуковати вино в більших розмірах. Задля браку місця в часописі буду виражував ся коротко не пояснюючи, дячого воно так робить ся; — а хто держатись ме моїх вказівок акуратно що до слова, виробить вино добре що до смаку і що до кольору менше більше таке, яке нам подають в гандлю.

Передоєм треба всяку посудину випарити кипячкою і вимити зимною водою; так само належить чисто удержати пивницю, чи в браку єї комору, но комора повинна бути по можности холодна, в тій цілі вибрати таке місце, котре відверне від жару совічного.

Шоєлану і пивницю тра наперед приготувати, відтак взятись до збору винограду, сли вже дозрів, що пізнає ся по тім, що ягоди вже починають морщитись. Виноград перезрілий то є вже поморщений не видаєть червоної барви, так само сли між здоріві ягоди помішають ся гнилі, або сли бочка нездорова, спорохніла.

Бочка ось так приладжує ся, що має мати зверху щільно стосовану накривку зі шпунтом, відтак низше на пядь другу рухому накривку подіравлену і приладжену в той спосіб, щоб єї можна підносити і спускати назад при помочи шруби. Верхня накривка, шпунт (чїп) і шруба мусять бути добре припасовані, щоби воздух не втискав ся до середини. На долинні уміщений крап з сіткою бляшаною.

Бочка має стояти на кількох пів метра високих.

Ягоди здоріві перебрані добре витовкти в осібнім коритці і сейчас зливати до бочки разом з лупиною. Бочку щільно замкнути і лишити через дві неділі до кисвеня. В тім часі треба хоч раз перемішати в той спосіб, що на долинні піпоку точить ся до чистої посудини, а відтак сейчас зливає ся горою шпунтом. Така треба рухому накривку за помочи шруби підносити, до гори то знов спускати на пядь в долину, а се тра робити щоденно два три рази. По кожній роботі тра дивитись, чи що не розлюзовавалось, передоєм чи верхня накривка щільно пристає, так само чїп і шру-

ба, бо воздухови не можна давати приступу.

До двох неділь або і скорше вино перекисне, тож треба его виточити в призначені барилки і лупину, видусити через густе полотно, відтак барилки добре зашпунтовати. Не тра забувати, що барилки мають бути чисті і здоріві бо спорохнілі і воняючі поспують вино. Найбільше шкоди робить пліснь, тож треба запліснїлу барилку випарити кипячкою, вимити зимною водою і добре витерти чистотою шматом, а вкінці і насірчити, то значить спалити одробину сірки в той спосіб щоби виробляючий ся газ ввійшов до середьни барилки. Так само належить поступити, сли в барилки чути хотьби найменший запах оцтовий. Впрочім яка би там не була, вже не завадать хоч троха висірчити.

По можности треба кожду барилку воповнити по сам чїп.

По році доперва вино таке можливе до ужитку; часами і борше, що залежить від ріжних обставин. —Треба дивитись, щоби вино було чисте клярівне. Хто хоче ужити свого вина вже по році або і борше, а оно ще мутне, то треба виклярувати в той спосіб: Бе ся два білка з курячих яєць, додає ся до того неповну ложку кухонної соли, відтак трохи води і так же ся ту мішанину на піну, що відтак риває ся по половині до двох барилок і вимішує ся кописткою. Єслиби однак і тоє не помогло, то в тім случаю треба вліати флашку чистого не вонючого шпїрїту. Наконєць ще і тоє згадаю, що вино тим клярівнійше, смачнійше і сильнійше, чим довше вистойть ся в барилках або в флашках.

Виріб меду питного.

Не всі однако виробляють мідпитний, кождий пасічник виробляє інакше. Ось приміром д. Слоневский під Порто Увіо на Стоках трактував мене двоїтним медом, що мігби що до сили і що до смаку рівнатась з шампаном. Однак на жаль стравим его рецепту, тож подаю свою, що вже випробовавем перед кільканаїцяти роками в Галичані. Роботу зачинають як на перший раз в меншій кількості нпр. на дві десми меду питного, треба заварити 100 карафок води і 23 карафок меду патоки. Підчас вареня збирати шумовину, а відтак доложити одну жменю цвїтів і листя з кождого по трохи а іменно: розмарину (Rosmarinho), тиміану (Tomilho) і листків лаврових (folhas loureiro), чого можна набут в аптці або в дрогєрїї. Варити ще одну годину, відтак перелати до чистої діжки і доложити три жмені потовченого ячменю. Кописткою вимішати, а як трохи остигне, передіти через полотно до бочки і долати трохи дріжджей з пива. Через тиждень перекисне, відтак треба вліати

до десм, тай в кожду з них вложити горбинку полотняну з слідуючими корінями і цвїтами, а іменно 30 грамів гвоздиків (Craivos), 30 гр. цвїту мушкатолового (flores de moscada) 30 гр. орїку мушкатолового (noz de moscada) і 20 гр. зїзїбру (gengibre). Ворочок урядити так, щоби его кінци виходили поверх шпунту, відтак закорковує ся десми як найщільнійше.

Такий мід вже спосібний до питя по кількох місяцях, однак радивим не розпочинати перед упавом 6-ох місяців. А всеж тра пам'ятати, що мід чим старший, тим сильнійший і тим прємійнійший в смаку.

Рецепта до апткї: Craivos 30 gr., Flores de moscada 30 gr. Noz de moscada 30 gr. Gengibre 20 gr.

Rosmaminho, Tomilho, folhas de loureiro 25 gr.

Можна робити мід і без ту поданих корінїв і цвїтів, але мід роблений з корінями прємійнійший і смачнійший.

Відтак не завадать згадати, що можна робити мід танший, ось приміром на 100 флашок води дають деякі тільки 16 флашок меду або і еще менше, но в такім случаю тра конче вкїнути до кипячки вже перевареного меду пів кіля хмєло.

Мід питний повинен бути клярівний; лучаєсь до сїть часто що є мутний, а головно тоді, сли добре не вистойть ся, то треба в тім случаю поступити так, як уже була бесіда з мутним вином.

Вкінці згадаю ще і тоє, що під медом кипячкою належить удержувати дуже малий огонь, так що ледво запримчає ся булькотанє кипячки.

Дорогі Родимці! Подавем вам взорець виробу вина і меду, тож надію ся, що возьметесь очо до сїї роботи і що наразі виробите хоч стілько, щоби ся мали для домашнього ужитку на случай хрестин, весіль, Рїздва, Великдєня і інших сьвяточних оказїй. Колиби хто з вас не арозумів сего добре, то най найше до мене, а я готов пояснити безкорисно. Так само може кождий набут в мене всік потрібних корінїв, цвїтів і хмєло, слибсьте не могли набути дєвдє.

Сьміло і очо до роботи! Заступім обридливий кашас добрим медом і добрим вином, що певно вийде на здоров'є і вам і вашим потомкам!

Помогайбі!

Адрес: ESTEFANO PETRYCKY, medico e pharmaceutico em Lucena, Brazil, estado Parana.

Вступайте до „Союза“!
„Союз“ платить 1000 долярїв посмертного за мужа а 400 долярїв за жену. Хто хоче більше довідатись про „Союз“, нехай пише до Головного Уряду на адресу: Mr. S. Jadowski, Box 76, Jersey City, N. J.

"SWOBODA"

(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY published every Thursday at 164 Hudson Str., N.W. York, N. Y.

JNO. J. ARDAN, Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

"Свобода"

газета для руского народа в Америці і орган "Р. Н. Союза", виходить щотижня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців ...\$2.00
в старому краю на 12 місяців \$2.00
В Америці на 6 місяців ...\$1.00

Галичане можуть замовляти "Свободу" через Книгарню Шевченка ул. Театральна в. 1, Львів, а російські Українці через Книгарню "Київської Старини" Бєгалівська 14, Київ.

Оплатувати газету треба вестиди в гори.

Гроші треба посылати в реєстрованих листі, або через експресовий, або експресовий money order (можі ордер). Money order, то в варточку, котру дістаєте від почтара або агента на експресовій ефе. Ушілте нам, бо без того ми не можемо грошей дістати.

адрес: "SWOBODA" 184 Hudson St., New York.

Ако хоче, щоби его адрес зміняли мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Небезпена яка грозиць робітникам в Америці.

Може не всі знають, що капіталісти американські злучились в одну організацію, яка зветься Employers' Association і яка поставила собі за ціль знищити кожного робітника та робітницю, які важились би впасти ся о вишу заплату або в якій небудь инший спосіб виступати проти інтересів капіталістів.

Employers' Association має свої галузи по всім краю і удержує книги, на яких сущє списані всі робітники, що працюють для капіталістів, що належать до їх юнії. Від робітників, котрога запишуть у ці книги, що він неблагонадійний з якої небудь причини. Такий не дістане роботи у жадного другого капіталіста члена Employers' Ass'n.

Що так справді е доказує факт, що недавно лущив ся в Шікаго. Був страйк літографів. Один із страйкарів не хотячи іти скебувати, найшов собі занятя в одній асекураційній компанії як агент. Справовав ся добре. Але по кількох днях кличуть его до офісу і кажуть, що они не годні держати у себе страйкуючого літографа. Гекель, так звав ся сей чоловік, показував компанії листи, в яких бос кличе его назад до роботи, на знак, що він all right і що бос не має нічо проти него, але се не помогло. Его викинули з роботи — і конець.

Empl. Ass'n має також свої бюро праці. В сих бюрох заки чоловік дістане роботу, мусить підписати так званый application blank, в яким мусить бути все докладно подане неначе в па-

спорті. А знаєте на що се? Аби робітник, еднего запишуть до чорної книги, не міг шукати роботи під змінним іменем.

Ось сей апликаційный бланк:
Дата апликації ..
Мое імя е...
Я живу в...
Моім ремеслом е...
Живати чи самотний?
Я високий...
Моя вага...
Маю літ...
Мое волосе...
Моя народність...
Працював послідний раз у...
Адрес фабрики...
Імя формана...
Число шапу...
Працював як...
Почав працювати...
Перестав працювати...
Чому?
Яку брав платню?
Отсим посьвідчаю, що повисше е правдою під кождим зглядом.

Підпис робітника.
Ввиду повисших фактів для робітників не остає нічога иншого як лише організувати ся в сильні юнії а при всяких виборах голосувати на робітників або людей прихильних рсбучому людови, а ніколи на капіталістів або їх прихвостнів. В противнім разі капіталісти з'організують ся ще сильніше і возьмуть усю власть в свої руки, а робітники остануть ні більше ні менше як лиш простими наїзниками.

Перша українська катедра.

"Розпадуць ся пута, Пута віковії".

Здійснило ся те, про що ми так довго мріяли. В Харківському університеті (в рос. Україні) історія словесности народної буде викладати ся професором Сумцовим нашою рідною мовою. Яку це має для нас, громадяне, вартість? Значине й вагу цього складає те, що замі освічених людей і ті, що хочуть придбати у вищій школі освіту, не будуть мовою чужою розділяти ся з своїм народом; вони тепер стануть „і чужому научатись і свого не цуратись" по заповіту Шевченка. Не будуть забувати й нехтувати рідної мови ті паначі, що досі навіть мало знали „як люди плачуть слово рідне, що стогіном вливаєть ся з душі народної, дійде тепер до їх серця, засоромить їх, примусить шанувати те слово.

Росчияйте ся двері наукових шкіл для „мужицької мови"! І побачуть люди, що то — вже не темне, вбоге „слово", а сяєво просвіти входить широкою хвилею в серце народне. Бо люди науки будуть ширити рідну мову, почнуть саму її робити кращою й ровповсюджувати. Досі спала вона під хрестом, а тепер — воскресла. І понесуть, вивчившись на університеті, ті сини рідного народу, які свого не відцуралли ся, світ у темні закутки нашого краю; понесуть, підтримавши сили

свої рідною наукою. Щастя ім Боже на все добре!..

Христя Алчевська.
(з „Рідного Краю")

Справоздане

з рахунків Народного Фонду в Америці і Боевого Фонду для Галичини за II піврік 1906 р.

I. Народний Фонд:
Приходи —
1. Позісталисть з I. півроку 82.12
2. Рент на Дім Бурси від 15-го Юнія до 15-го Януара 1907 245.00
3. Складка в West Brownsville, Pa. 6.72

Разом 333.84

Розхід:

1. 6 раз до Банку за Буреу (42.00) . . . 252.00
2. Асекурація 12.00
3. Роботи плумерські 42.13
4. За воду 6.68
5. За скоди 15.15
6. Копта проволоки 3.60
7. Видатки почтові і експресові 2.23

Разом 333.79

Позістає 00.05

II. Боевий Фонд:

Приходи:
1. Позісталисть з I. півроку 47.64
2. Складка в Ансоні, Кон. 18.62
3. Іван Сабат в Йонкерс, Н. Й. 00.50

Разом 66.76

Розхід:

1. Вислано через Народний Дім до Народного Комітету у Львові дня 16. Дец. 1906 . . . . . 66.76

Увага: В першій півроці вислано 15-го Юнія 1906 також через Народний Дім . . . 408.00

о. Н. Струтинський, гол.
о. І. Велигорский, секр.
А. Шаронь, кас.

Подаючи отсі рахунки до загальної відомости мушу зазначити, що речинець урядованя Народного Комітету, вибраного в Миксепорт, Па. минув вже в Липни 1906. Позаяк нового віча не було і другого уряду не вибрано, тож я по неволі понад мандат погоджував дальше що було потреба, а особливо що прийшовши на заступство парафії хорого о. Тимкевича до Йонкерс, мусів по конечности занятись тут домом Бурси. Тепер але завьяк, що уряду секретаря тримати дальше не буду і не могу і передаю цілу справу до рук голлови.

о. Іван Велигорский, секр.

Пам'ятайте на діти.

Які діти такий нарід, діти се будучність народа. І справді. По смерті старших достостаюче покоління займе їх місце і мусить заняти. Такий вже незрушій порядок на світі.

Тому то кождий нарід повинен дбати о се, аби своє потомство як найгарнійше виховати. О те саме пованні дбати і ми Русини американські, сми не більше то в кождім разі не менше як другі народности.

Та чи дбаем ми о се? Шкіл своїх питомих крім кількох, які заслужують на сю назву, майже не маєм, бож годі назвати школами ті бейзмєнти, в яких „чать" люди, які самі часто читати не вміють. Усі ті школи в природи річи учать лише вечерами. По многих руских кольоніях таки вже жадних шкіл нема. І то все на близько пів мільона народа. Остають ще школи публичні, англійські, де моглись би наші діти учати, але тут явон инший клопіт.

Русини загалом заробляють небогато, звідси походять, що многи родичі відбирають діти зі шкіл, скоро ті лише троха підростуть і запрягає їх до роботи. Ба лучає ся нераз і так, що й заможні родичі роблять так само.

Яка будучність народа, котрого молоде покоління темне, за молоду прибите тяжкою працею і т. п. не тяжко вгадати.

Та чи нема вже на се ради? Абсолютної ради нема, але в дечім таки можна справу поліпшити, а се в той спосіб, щоб люди оскільки мога старались не посилати малолітніх до роботи, а з другої сторони вязались в робітничі юнії і виборювали собі ліпшу платню. Коли батько буде мати ліпшу платню тоді і діти его зможуть довше оставати в школі.

На се повинні би звернути свою увагу найперше наші рускі майнери, бо в сім заводі працює наших Русинів найбільше і дальше і други робітники, працюючі в инших галузях промислу.

Гаслом їх як і кождого робітника повинно бути:

Більшої платні для старших а для дітній більше просвіти!

До історії подій в Шенандорі, Па.

Як звісно з попередних чисел Свободи, о. К. Лавришин з Шенандору і латинський архієпископ Раен (з Філадельфії) заскаржили радних церкви сьв. Михаїла в Шенандорі перед повітовий суд в Патерил, Па. Скаргу сю подали ми в однім з чисел Свободи за минулий рік, а тепер подаєм відповідь радних церковних на сю скаргу архідіакона Раена і о. Лавришина.

Ось она:

Радні церковні перечать в імени парохії, будьто би католицкий архідіакоп Раен мав власть над греко-католицкою церквою сьв. Михаїла в Шенандоа і будьто би ся церков находилась в его дієцезії.

Они перечать, будьто би греко-католицка церковь підлягала законам католицкої церкви, котрої головою е Папа і будьтоби було законом, що, позаяк в Америці нема греко-католицких єпископів, тому всі греко-католицкі церкви, громади і євьяченики в сім краю суть під властїю, над-

зором і контролею тутешних римо-католицких архієпископів і єпископів.

Друге. Они признають що о. К. Лавришин е греко-католицким попом, але перечать, будьто він був під надзором архієпископа Раена або будьтоби він був настановлений душпастирем згаданой церкви сьв. Михаїла в Шенандорі в сей спосіб, що парафіяне не можуть его усунути задля слушної причини. Дальше перечать будьто би архієпископ Раен мав власть над греко-католицкою церквою в Шенандорі.

Трете. Оскаржені признають, що они е тростісами згаданї греко-католицкої церкви і додають, що цієля чартеру той церкви масток єї мають контролювати і ним заряджувати євїгекі люди" а „корпорацією мають рядити тростіси".

Четверте. Правдою е, що о. Лавришина покликкала парафія на свого євьяченика в Марті 1892 року. Від той пори аж до 10 Септембра 1906 о. Лавришина признавали урядники церковні і парафіяне своїм душпастирем.

10-го Септембра 1906 р. о. Лавришинови доручено повідомлене, що парафія рішила усунути его з дня 25-го Септембра 1906.

Оскаржені твердят, що письменно покликане о. Лавришина через тростісів е в руках о. Лавришина: жадують, аби підчас росправи о. Лавришин се письмо предложив. Дальше твердять, що о. Лавришин був їх душпастирем на підставі сего письма зробленого в імени церкви, а вена підставі іменованя через якого небудь достойника церкви. Що о. Лавришин відправляв богослуженя в церкві, мешкав за плебанії і мав в своїх руках парафіяльні книги, печатку і други річи належачі до церкви на підставі висше згаданого документу, себто покляку.

Они перечать, щоб о. Лавришин був під властїю архієпископа.

Пяте. Оскаржені признають ся до свого рішеня усунути о. Лавришина, однак перечать, будьто би они робили се з пімсти, або инших негідних мотивів.

Они кажуть, що тому хочуть усунути о. Лавришина, бо сего вимагає добро їх церкви.

Оскаржені перечать будьто би они грозили ему ушкодженням тіла за его зле поведене, або в який небудь спосіб неправно поступали, аби его усунути.

Они признають, що мають намір взяти иншого євьяченика на місце о. Лавришина, але перечать будьто би они се робили в той ціли, аби могла собі поступати як їм захочєсь, але тому, щоби піднести духа і моральність парафії.

Оскаржені твердят, що о. Лавришин е цілком невідповідний на євьяченика згаданой церкви, або взагалі котрої небудь церкви. Що він поступав через довгий

час, бо висше 10 літ, як чоловік і євьяченик в так ганебний спосіб, що знищив довіре і привязанє до себе громади сеї церкви і стратив поману в очах своїх парохіян.

Що доконче потрібним е, аби парафіяне мали довіре до свого євьяченика і шанували его, наикше церковні іде взад і не принесє жадної користи.

Оскаржені перечать, будьто би они не хотіли платити о. Лавришинови або не позволяли ему брати собі платні з каси, та старались иншими способами позбавити его доходів, знищити матеріально і підлими способами вигнати в парафії. Противно, оскаржені твердят, що дали приказ касієрови виплатити о. Лавришинови все до 25-го Септембра, 1906 р., але більше нічога не платити.

Шесте. Оскаржені кажуть, що на представлене о. Лавришина, що се е влєстива дорога, они внесли просьбу до архієпископа Раена подаючи свої зажалєня.

Семе. Що они не ознакомлені зєсім з правами римо-католицкої церкви, ели-ж се має яку вагу, нехай скаржучі докажуть оскільки закони римо-католицкої церкви мають примінене в отсіємлучаю.

Оскаржені признають, що о. Гінен писав письмо секретарови П. Робаді і що секретар дістав се письмо о 5 й годині пополудни день перед переслуканєм, але час був за короткий тому лиш невелике число євїдків явилось, аби поперти оскаржене. Опісля дістали она 24-го Септембра письмо від архієпископа з тим, що скарга їх не узасаднена.

Оскаржені обстають за правдивостію своїх зажалєнь. Они кажуть також, що хоч многи тростіси і члєни парафії були проти того, аби міпати архієпископа в сю справу, то однак они, йдучи за порадою о. Лавришина, що в разі непорозуміня між євьячеником а парафією треба даватись до архієп. Раена, і думачи, що без огляду на се, чи архієпископ має право або ні розсуджувати такі справи, та кождий євїний чоловік докладно поінформований про факт рішити, що о Лавришин має бути усунений — оскаржені віднеслись з зажалєнем до архієпископа.

Оскаржені признають, що післали повідомлене о. Лавришинови 10 го Септембра, 1905, але перечать будьто старались незаконними способами викинути его з парафії.

Правдою е, що о. Лавришин був за довгі літа председателем рада церковної, однак о. Лавришин не був членом рада церковної, ані не зістав вибраний на річний мітингу ради в Лютім 1906 року і хоч о. Лавришин займав кілька разів председателське місце опісля, то однак то все діялось під протестом ради церковної. Боли сего по-

треба, нехай скаржучі докажуть, що о. Лавришин був председателем парафіяльних мітингів в 1906 р. Правдою є, що рада церковна зажадала, аби о. Лавришин віддав тростісам маєток парохіяльний, який знаходиться в церкві на плебанії і право, однак Лавришин не хотів сего зробити і своїм впливом намовив секретаря, аби і він не видавав свому наслідкови книжок, паперів і других річий.

Девяте. Оскаржені перепросять будьтоби они вживали або наміряли вживати василия супроти о. Лавришина або членів парафії, котрі не держать з ними.

Десяте. Ані Раен, архієпископ римо-католицької церкви, ані вікто в еї прелатів не має власти над оскарженнями.

Після чартеру зобов'язком тростісів є старатись о публичні богослуження згідно з вірою, дисципліною і звичаями греко-католицької церкви. Саравами парафії має вряджувати рада церковна, а оскаржені становлять раду церковну правно вибрану в Лютім 1906 року.

Маєтком парафії мають вряджувати люди світські через тростісів.

Дев'ятьох тростісів стоять згідно в сій справі. За о. Лавришином стоять лише Гарий Савуляк і Іван Хованець, а Стефан Рябець не тримає з жадною стороною.

Письмо до архієпископа Раена звучало як...

На мітангу 29 го Юлія 1906 р. рада церковна просила о. Лавришина скликати парафіяльний мітинг на день 5-го Августа 1906, щоб порадитись над справою усунення о. Лавришина. О. Лавришин відказався заповісти мітинг, почім рада церковна заповіла мітинг парохіяльний в згаданий цілі на Неділю рано, 5-го Августа 1906 р. по Службі Божій, на тій підставі, що о. Лавришин не є відповідний бути дуппарестарем сєї церкви. Вплив о. Лавришина на парохіян зовсім ще в наслідок єго невідповідного захованя, а добро церкві і парафії вимагали, аби усунути о. Лавришина а поставити другого священника на єго місце. На мітангу було по-верх 200 людей, більше як коли небудь иншим разом, помимо сего, що о. Лавришин від престолола перестерігав парафіян, аби не йшли на мітинг, говорячи: „Я тут бос. Я єсьм председателем і жадного мітингу не може бути доки я не скажу. Хто хоче скаржитись на мене, нехай іде до мого боса в Філадельфію“.

Згаданий мітинг зістав правно з'організований під председателством Михайла Симочка. Там вибрано комітет з трех людей: Михайла Калпа, Ізидора Дудяча і Петра Манька, аби пішли до о. Лавришина на плебанію, яка є при церкві і жалали аби о. Лавришин прийшов, або переправив книги, в котрих опи-

сував ся протокол засідань ради церковної. О. Лавришин не хотів ані прийти сам, ані книжок віддати. На згаданий мітинг вибрано Максима Курячи Петра Манькостісом вне вряджаргу на о. Лавришина з тим, аби був усунений а на єго місце поставлено другого священника. Згаданий комітет спясав скаргу, на якій підкосялось дев'ятьох з дванадцяти тростісів.

Ті оскарженя суть правдиві; о. Лавришин поводив ся в спосіб негідний священника, єго присутність в Шенандорі не є пожадана, а добро церкви вимагає, аби о. Лавришин зістав усунений.

О. Лавришин тому внес скаргу до суду, аби в сєй спосіб знищити з'усилля парафії і ради церковної в цілі єго усуненя.

Оскаржені є тої гадки, що сєй суд не має власти змушувати їх признавати авторитет архієпископа Раена і що єдинокою справою, якою сєй суд може займатись є питанє права власности і обопільних з'обов'язань одної і другої сторони.

Ввиду сего оскаржені просять суд відканути сєю скаргу, а копії вложити на скаржучих.

За греко-католицьку церкву св. Михаїла в Шенандорі, Па.: Семан Демчко, предс., Петро Робада, писар. Слідують другі підписи.

В гостині у мадярських.

Піснадцятьох питомців духовного семинара (тих, що вчаться на попів) у Львові, в Галиччіві, вибрали є минулого місяця до Унгвара, куди їх запросили деякі угро-руські питомці. Галичане мали устроїти там концерт, а бодай відспівати службу божу в катедральній церкві. Тимчасом вишло таке, що і встид казати.

Ось як описує оден з учасників сєї прогульки ту їх гостину в краєвій часописі „Діло“.

„Напроти нас вишло на двірці шістьох тамошних богословів, котрі досить радо нас витали (бодай про людске око) а опісля відпровадили нас до готелю. Самі відійшли до семинара звиняючи ся, що мають виклади і не можуть довше затримувати ся. До нас говорили кепско по руски, а між собою по мадярски.“

По сніданю пішли ми оглянути церков, семинар і представитись їх духовним властям. Оглянувши величаву єпископську палату з чудовою орнаментикою та катедральну церков збудовану в гарнім византійським стилю, зайшли ми до середини церкви послухати служби Божої. Прикре вражінє зробил на нас дяки, які без зрозуміння річ—перекручуючи старословенський текст літургії в неможливий спосіб,—монотонно сьпівали церковні арії. Их сьпів більше подобав на

дикий крик, чим на сьвітській поважну арію прикінці служби оден богослов запросив нас до духовного семинара.

Семинар є старинна рудера; він збудований за часів Марві Тереса, але деякі єго мури сягають часів приходу Мадярів. Здалека виглядає досить поважно і має вигляд середновічної кріюости. Кількох питомців вишло нам на стрічу і опрєдлжували нас до всіх закамарках семинара. Ще до винї не можу забути сего мадярського духа, яким віє з кожного кутика семинара. Написи всі або по мадярски або по латині. Рускої букви ані на лік не вобачиш. Вкінці запровадили нас до музею, де зібрали ся всі угварські питомці богослови в числі 79 і аж ту довідали ся ми, що вони не поробили жадних кроків не то що до публичного концерту, але навіть не врсели своїх настоятелів о призволенє від сьпівати службу Божу і давати приватний концерт. На запит з нашої сторони, чи можемо зложити візиту їх єпископови і настоятельству, викручували ся,—що оден хорий, другого нема дома, инший занятий і т. д.

Більша часть угро-руск. питомців сторонита від нас, а лише кількох розмовляло з нами інтимнійше. В розмові з ними довідали ся ми, що лише кількох їх почуває себе Русинами, тай ті мають доволі не яснї погляди, більше „обеднительного“ напрямю. Всі инші—є мадярони. Оден з „ліпших“ попросив, щоби наш хор засьпівав дещо. Наш хор зволив волю, відсьпівав 3 сьвітські а 2 церковні піснї—розуміє ся самі рускі, за що більша часть нагородила сьпіваків грімкими оплесками. Бо і справді вивязались ми з своєї задачі знаменито. Угорско-руські богослови відповіли нам мадярськими піснями, що нас дуже не милувало.

Підчас їх сьпіву я запримітив гурток тамошних питомців, може яких 12, що стояли з боку і приглядали ся тій комедії. Я приступив до них і запитав їх по латині, чому вони держать ся осторонь. „Ми Румуни—відповіли вони—і вважаємо за нечесть приставати з ренегатами, що гірші самих родовитих Мадярів. Жаль нам дуже, що ви робите собі такі захсди та наражуєте ся марно на такі видатки. Се слабодухи—люди, що не мають своєї індивідуальности. Замість утворити з нами конфедерацію проти спільного ворога, вони ще помагають Мадярам нас гнобити. Ба що більше, своїм ренегатством явно хвалять ся і вважають собі се за честь“.

Сю гірку правду, яку ми почувли про угорско-руских богословів від симпатичних Румунів, які образованем стоять богато висше від тамошних Русинів, довело ся нам небавом наочно ствердити. Русини були дуже

невдоволені, що ми в Румунами зайшли в розмову. Вони говорили нам: Румуни—є зрадники. Угорске правительство їх любить, а вони відпачують ся невдячністью. Ми в їх сліди не можемо вступити; наш народ від давна злучений тісно з Уграми і має великі заслуги для мадярської держави. Кошут і Петєфі се також Славяне: вони зрозуміли правдивий шлях; се наші ідеали. Така надмірна хвальба ренегатством сильно дїткнула нас і ми псбачили даремність наших заходів. Небавом задзвонили на обід; вони пішли до рефектара, а ми до готелю, раді, що не бачимо сих адеморалізованих калік.

До готелю відпровадило нас двоє богословів мадяронів на замовленя для нас обід. При обіді ми подякували їм за їх гостинність, хваляли Румунів і зиввали Русинів до злуки з Румунами в єгремліню до національного висвободженя. По обіді мали прийти до нас до готелю „ліпші Русини“ і дати нам знати, як стоїть справа з сьпіваною Службою Божою і концергом. Тимчасом прийшов оден Мадяр богослов і дав нам знати, що ректорат не хоче богословів Русинів до нас пустити. На таке дієтиш асербуем ми чим скорше покинули Ужгород, не маючи навіть можности попрацати ся бодай з тими богословями Русинами, що нас до себе запросяли. Далі почин до нашої прогульки. Через мадяронський повівізм угорско-руских духовних властей і мадяроньску безхарактерність угорско-руских богословів наша прогулька не сягнула цілі і скінчила ся фяском. Ма посвішили на залізницю і по двоє безсонних ночах розпрачали ся з тою заклятою монгольскою країною...“

Ось як описує наочний сьвідєк тах будучих угорско-руских попів.

Що они справді такими є як повисше описано, про се не сумніваємо ся, бож маємо нагоду бачити їх тут у Більній Амерці. Мадяроньства і тут не покидають а читають, пишуть і говорять між собою та зі своїми родинами лиш по мадярски, а ломаним руским язиком, частійше словацким, говорять хєба до парафіянина коли той принесе який доходох. Пальців на одній руді за богато аби порахувати ваймки від сего правила.

Не дивно після того, що руский народ на Угорщині і в Амерці не має почутя національного і стоїть дуже низько під зглядом культури, бо і якже може дати хтось другому те, чога сам не має?

Звертаємо увагу усіх інтересованих на се, що „Свобода“ перенесена до Нью-Йорку, тому всякі пєсьма до нас треба адресувати так:
Swoboda,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

Виказ членів „Р. Нар. Союзу“ за місяць Децембер 1906 р.

Кількість	На ціле посорт.	На кожд. посорт.	Днів	Кількість	На ціле посорт.	На кожд. посорт.	Днів
1	259	850	76	15	9	—	—
2	41	—	1	77	22	2	—
3	203	425	78	129	—	—	—
4	82	536	79	10	1	—	—
5	63	—	7	80	40	—	—
6	130	1	—	81	47	—	5
7	123	218	82	76	—	—	—
8	28	523	83	12	10	8	—
9	44	—	22	84	48	—	—
10	75	550	85	99	1	16	—
11	26	—	2	86	40	—	—
12	57	2	9	87	13	—	7
13	39	2	6	88	9	7	3
14	60	1717	89	17	—	—	—
15	46	—	—	90	7	2	2
16	188	213	91	50	23	1	—
17	13	—	—	92	62	16	—
18	20	213	93	—	—	—	—
19	54	839	94	45	18	—	—
20	58	610	95	36	—	—	—
21	19	1	5	96	74	27	9
22	19	—	—	97	7	—	4
23	63	—	4	98	24	—	7
24	21	1	4	99	32	—	—
25	54	11	—	100	9	4	—
26	34	—	2	101	—	13	—
27	40	613	102	63	1	—	—
28	66	20	2	103	42	10	—
29	19	—	18	104	68	2	24
30	87	124	105	12	2	—	—
31	37	—	3	106	22	1	2
32	91	—	7	107	40	1	8
33	210	1488	108	31	30	2	—
34	8	—	—	109	31	—	2
35	47	—	3	110	15	—	—
36	47	—	10	111	15	25	—
37	36	—	18	112	—	—	—
38	68	2	8	113	31	—	—
39	43	4	5	114	30	—	—
40	122	11	7	115	30	—	—
41	42	2	—	116	14	7	1
42	65	728	117	14	—	—	—
43	27	—	3	118	4	7	—
44	7	—	—	119	28	—	—
45	30	5	8	120	36	—	5
46	143	242	121	129	—	39	—
47	41	—	2	122	11	—	—
48	120	13	9	123	59	14	—
49	15	—	—	—	—	—	—
50	18	1	—	125	6	—	—
51	16	1	—	126	28	—	—
52	36	9	—	127	17	—	—
53	248	4247	128	16	—	—	—
54	14	3	1	129	33	—	3
55	112	412	130	17	12	—	—
56	68	1	2	131	14	—	3
57	19	—	—	132	27	1	3
58	72	117	133	14	3	4	—
59	15	—	3	134	30	—	—
60	—	1115	135	38	—	—	—
61	69	—	2	136	33	4	3
62	74	—	14	137	11	—	—
63	65	—	5	138	9	12	—
64	9	—	—	139	27	—	—
65	25	110	140	19	—	4	—
66	25	9	3	141	24	4	—
67	115	1	—	142	15	—	—
68	21	111	143	31	—	—	—
69	23	2	5	144	16	16	4
70	27	15	8	145	41	—	—
71	13	—	2	146	24	—	—
72	60	—	21	147	26	—	6
73	5	3	4	—	—	—	—
74	23	—	—	—	—	—	—
75	28	—	1	—	—	—	—

Всіх членів в „Союзі“ було при кінці Децембра 1906 року 8216.

**Ті що роблять на д...
виставлені на зимні і вогні
укинуть руматизму і невра-
стї, если будуть вживати**

**Д-ра Ріхтера
Нотвичного
Пейн Експелеру**

коли почують перші симптоми.
Сей лік роблений згідно з о-
стрим німецьким законом і має
35 літню незахитану славу.

На продаж у котрого небудь
аптінара, по 25 і по 50 центів
або у властїтелів.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

Допись.

Вілкє Барре, Па.

Бід довшого часу не бачив я ні одної дописи з нашої околиці, отже хотївбим дещо розповісти нашим читателям „Свободі“.

Одного разу вертав я зі Скрєптон вечером через Вілкєбері і думаю собі, требаби вступити до своїх, боєм давно чув, що в В. єсть досить Русинів. Приходжу я на оден плеїз; а тут людий як бджіл; співають, забавляють ся, думаю певно сходяни читальняні. Поздоровкались ми, та я спитав, чи забаву сєю уряджують з нагоди якого новорожденного Русина, чи який инший празник сьвяткують.

Але обзиває ся до мене оден з них: Де там, ми завжди так забавляємо ся. Одного дня в однім гавзі, а на другий день йдемо до другого і завжди складаємо ся, щоб...

сходив Дальше довідає ся, що ті люди в Бережаньщини, що полишали в краю зїїлки і діти, а тут закладають сїїлки піяцкі. І так лашив є їх і пішов дальше. Приходжу до другого гавзу і щож застав я тут. О тут вже відмінєна забава, справді прєсєвіта. Чотари столи, наоколо них позасїдали банкєри, перед кождим з них кучка гроший, в руках такі „квїжкв“, а кождий дивить ся як зьвір оден на другого, щоби видерти яку шїстку. Гей братя, схамєніть ся, горвітє ся до братєства. Не час тепер побирати прєсєвіту і веселїсть зі шлянок, а гроші добувати з карт. Кнажку в руки, висєати ся до організації, бо поступованє ваше, яке веде до теїпер, не вийде на добре.

Українець.

На 1907 рік. „РАДА“ На 1907 рік.

РІК ВИДАННЯ ДРУГИЙ

газета політична, економічна і літературна

виходить у Києві щодня, окрім понедїлків.

„РАДА“ має широкую програму, як звичайні великі політичні газети: дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звіщає про всякі сьвітові політ. новїні та оновїданя: фельетони, політичні, наукові і белетристичні.

„РАДА“ має власних кореспондентів у Петербурзі, Москві, Харькові, Одесі, Полтаві, Чернігові, Херсоні, Житомирі, Кам'янці-Подільському і по инших місцях України та Росії, а також і за кордоном: у Львові, Чернівцях, Відні, Парижі і Берліні.

Газета буде виходити в побільшенім розмірі.

Працею давнійших і нових звзначних письменників, які обїцали свою участь в новім році, програма газети поширїть ся. Зроблено буде все можливе для того, щоб зробити газету органом всієї України й давати переклад життя ріжних її частин, в Росії й за кордоном. Особливо уважатимє Редакція на те, щоб дати читачам по змовї повній сьбрав не тільки суцільно-полїтичного, а й духовного й культурного українського життя та його збудувив в Росії й Австро-Угорщині. Потребама й вимаганням сучасного українського життя будуть присьвєчувати ся иншї статї теоретичного змісту. Стоячи на основі поступового й демократичного уярївства, газета не буде партійною й даватимє місце статям, які будуть освітлювати сї питання в ріжних партійних становищ поступового й демократичного напрямку.

Умови передплати: до Америкн на рік 6 дол., на пів року 3 дол. Адрес редакції і головної контори: у Києві, Велика Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Веріт. Редактор М. Павловський. Видавць Є. Тималенко.

ПРАВИ „СОЮЗА“

Ць духовний „Союз“:
 офан Макара, phone 46-12
 11 May St., Ansonia, Conn.
 Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906-1908.
 Председатель:
 Константин Курчів,
 140 Essex St., Jersey City, N.J.
 Место-председатель:
 Иван Шарнонь, Terryville, Conn.
 Касієр:
 Алексей Шарнонь,
 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.
 Секретар фінансовий:
 Семен Ядловський,
 Box 76, Jersey City, N. J.
 Секретар рекордовий:
 Теодозий Лабовський,
 Box 76, Jersey City, N. J.
 Радні:
 Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
 Лев Моніта, Lansford, Pa.
 Михайло Беля, Holyoke, Mass.
 Матій Семенюк, Sayre, Pa.
 Андрій Овсак, Trauger, Pa.
 Ф. Полівка, Hazleton, Pa.
 Контрольна Комісія:
 о. Лев Левіцький, Minersville, Pa.
 Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
 С. Калакука, Jessup, Pa.
 Головний організатор:
 Семен Ядловський,
 Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — однока руско народна організація в Америці.
 Приймає членів від 1 року до 10 літ життя.
СОЮЗ ПЛАТИТЬ:
 Посмертне за мужа \$1000.00,
 Посмертне за жінку \$400.00,
 Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.
 В разі утрати: а) обох очей ніг або рук \$1000.00,
 б) одної руки, ноги або ока \$200.00.
 Ся отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині \$150.00.
 Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись гакожь до братства, яке належить до Союзу.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союзу посяає ся так: на money order або чеках або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.
 С. Ядловський,
 Голов. Секретар.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас П. П. Секретарі, що приймаючи нових членів до Руского Нар. Союзу маєте від кожного нововступаючого відбирати: 1) вступне пісьля літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відника 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд

бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесві і добрі Русини і щоб не перевиснали 40 літ життя. Ті, котрі мають впеше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику роджена або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.
 С. Ядловський, голов. секретар.

ВАЖНЕ!

До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союзу і всіх членів. **взагалі!**

На підставі ухвали ІХ. головної конвенції Руского Народного Союзу відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що буду настановляти місцевих організаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче занятись організацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пл. місцеві секретарі мають першешество.
 С. Ядловський,
 головний організатор,
 Box 76, Jersey City, N. J.

Повідомлене

для всіх відділів Р. Н. Союзу. П. П. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кожного місяця належить ся повідомити мене: хто був принятий до братства, хто вимазаний; хто був прийнятий з переступним листом, а хто переступний лист; хто змінив посмертне на скілько і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скілько членів позістало в братстві на ціле а скілько на половину посмертного. — Всі такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кожним розметом і ту картку по кожнім мітингу або найдальше до 29-го заслати разом з декларациями і переступними листами, если які будуть, на адресу:
 Theo. Labowsky,
 Box 76, Jersey City, N. J.

Важне

Після тої місячної справи прийде вам слідуючий розмет, а котре братство не пришло такого повідомлення на час, то его розмет буде такий сам, який був попередвий, а члени, котрих братство хотіло прийняти або вимазати, не будуть прийняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30 го замикає ся рахунок членів і розкладає ся розмет.
 Теодозий Лабовський,
 рекорд. секр. Союзу.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство принадлежне до „Союза“, повинно мати отей книжки:
 1) Книжку членів (Іменослов).
 2) Книжку місячних складок.
 3) Книжку касову і протоколову.
 На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долларів до каси „Союза“.

Посмертні вісти

ДАНИЛО КАРПЯК член Р. Н. Союзу від. 1 Shamokin, Pa. помер Nov. 26. 1906. Небіщак походив в Галичини, села Білянки пов. Горлиці.

ІВАН ХАВИК член Р. Н. Союзу від. 29. Rhone, Pa. помер 18. Децембра 1906. Небіщак походив в Галичини села Вельчичні пов. Кросно.

КАТАРИНА МАЙЧАК жена Микити члена Р. Н. Союзу від. 1. Shamokin, Pa. померла 21. Децембра 1906.

МАРИЯ ДЕРЕВІНЬСКА донька Михала і Вікторії, членкиня Р. Н. Союзу від. 53. Pittsburg, Pa. літ 1. померла 24 Децембра 1906.

Вічна пам'ять!

Рух в відділах Р. Н. Союзу.

Оголошене.

Отсею дорогою подає ся до загальної відомости всім членам Р. Н. Союзу, належачим до від. 4. в Jersey City, N. J., що зі взгляду непорядків в тім відділі, мітинг переносить ся в галі церковної до галі п. Д. Голлода 38 Greene Str. Перший мітинг відбуде ся 13. січня 1907, точно о год. 2. пополудня. На сей мітинг має явити ся кождий член, щоби покінчити всі непорядки. Жаден член не сьміє вислати на той мітинг свого представника, а саму вступити, тільки має прийти сам, если сего не зробить буде уважатись, що не хоче належати дальше в члени Р. Н. Союзу і яко такого виключить ся з членства. На тім мітингу буде відбиратись також розмет до каси Р. Н. С.
 Від Головного Уряду Р. Н. Союзу.
 Jersey City, N. J., Dec. 24. 1906
 К. Курчів, предс.
 С. Ядловський, секр.
 А. Шарнонь, кас.

Оголошене.

Братство Усп. Пресль, Богородиці, від. 139, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбуде ся 13-го януара. Члени повинні явитись всі під карою 50 цнт. для Франкліна а 1 дол. для Ойла Спті.
 Семен Романчак, предс.
 Іван Фомка, кас.
 Йосиф Романчак, секр.

Оголошене.

Братство сьв. Петра і Павла, від. 47. в Ембридж, Па. повідомляє своїх членів що річний мітинг відбуде ся 13-го Січня 1907 р. в галі клубовій о год. 1-їй пополудни в слідуючим порядку:
 1. справозданє касове за рік 1906;
 2. прийманє нових членів;
 3. вибір нового уряду на р. 1907;
 4. внесенє і інтерпелляції.
 Котрий в членів не являть ся, заплащать кару 1 дол., а урядник 2 дол. Запрашаємо всіх Русинів, котрі еще не суць в жадній організації на сей мітинг. Будемо приймати нових членів без вступного до брацтва, а до Р. Н. С. після статутів.
 П. Середнякський, предс.

Братство

Благов. Пр. Богородиці від 107 Р. Н. С. в Сейр, Па. устроєне річний мітинг дня 20-го Януара 1907 р. на Тома Еженю ч. 3 в слідуючою програмою: 1) Справозданє касове за рік 1906. 2) Вибір нового уряду на рік 1907. 3) Впис нових членів. 4) Внесенє і інтерпелляції. Просимо всіх явити ся точно під карою 50 цнт. для звичайного, а 1 дол. для урядника.
 Гр. Ковалевич, секр.

Братство

сьв. Петра і Павла від. 102 Р. Н. С. в Клівленд, О. устроєне річний мітинг дня 20-го Януара 1907 р., на котрий за-

пичує всіх своїх членів під карою 50 цнт. для звичайного, а 1 дол. для урядника. Порядок денний такий: 1) справозданє уряду за рік 1906; 2) вибір потерполиці. Мітинг 1907; 3) внесенє і інтерпелляції. Мітинг відбуде ся в Галиціон-Лука Раболь, ва.

Братство

сьв. Арх. Михаїла від. 31 в Еліонор, Па. устроєне річний мітинг о 2. год. попол. дня 13-го Януара 1907. Прошу всіх членів явити ся точно під карою 25 цнт., і виривати всі валогости за р. 1907.
 Осип Бобалик, секр.

Повідомлене.

Тов. І. Наумпла від. 138 Р. Н. С. вибрало слідуючий новий уряд на р. 1907: К. Смакула, предс., І. Боднар, касієр, С. Муряшка, секр.
 Мітінги відбувають ся в кожду другу неділю по першим.

Повідомлене.

Відділ 120 Р. Н. С. в Спанглер, Па. вибрало слідуючий уряд на р. 1907: Н. Тракало, предс., І. Гуфрі, секр., М. Смарш, кас. Мітінги відбувають ся кождої першої неділі по п'ятинадцятім в юнійній галі на Спанглер, Па.

Великий балъ

устроєне дня 22-го Януара братство сьв. Йоана Хрестителя в Пітсбург, Па. в своїй парафіяльній галі на 7-ій улиці С. С. Просимо усіх так своїх як і доколичних Русинів прийти повеселитись та розіважитись хоч па часочок. Музика знаменита, перекуска до вибору, а вже лаші молоденські братчики обслужать всіх, що не пожадують. Тикети для мужчан 50 ц., для жинчан 25 ц. Початок о 7-ій год. вечером.
 Комітет баловий:
 Йоан Пастирчак,
 Йоан Баган,
 Петро Лешик,
 Андрей Стецевич,
 Іспдор Костюк.

„Богоявленська Забава“

Брати Русини і Русинки!
 Руске Товариство Тясменця устроєне перший великий Балъ в Суботу дня 19 Януара 1907. в Ліберті Гал 257-263 E. Houston str. Нью-Йорку, на котрий то балъ запрошає комітет баловий всіх чесних Русинів і Русинок. Початок о 7. год. вечером. Вступ від особи 25 центів.

Великий Балъ

устроєне Тов. „Запорожска Січ“ в Нью Йорку на 255-263 Houston str. Liberty Hall 26. січня 1907. Початок о 7. год. вечером. Вступ від особи 25 ц. Запрашаємо на сей балъ всіх Русинів в Нью Йорку і околиці. Добра музика і знаменита забава.
 Гавриїл Островський, предс.

Великий Балъ

устроєне Сестрицтво Сьв. Ольги відділ 2 (на горі „Хіста“) в галі п. Михаліка 1341, Еженю А. між 71 а 72 улицею дня 26. Січня 1907. Початок о годині 7-ій вечер. Вступ від особи 25 центів. На той балъ запрошуємо всі чесні Русинки і Русини в Нью Йорку і околиці. На балю буде грати руска музика, а котрої кождий буде вдоволенний, а за добру услугу ручуть.

Де є?

Хто хоче шукати своїх краянів черев нашу гавугу, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошенє наперед.

Помучую

свого краяна Івана Срийка родом в села Поточук пол. Городенка в Галичині, котрий прийав мпнувшої осени в краю. Хтоби о нім знав або він сам най подасть свою адресу:
 Wasyl Jemczuk,
 P. O. Box 506 Fort William, Ont. Canada.

Помучую

Івана Кантора родом в Тихані пов. Кросно в Галичині. Важна справа. Хтоби о нім знав або він сам най зголосить ся на адресу:
 Mike Kantor
 Box 103 Allegheny, Pa.

Помучую

свого чоловіка Тимка Качмарского (родом в Бодларівич пов. Стрипів Коросно); Хто би знав докладно місце его побугу, та докладний адрес его мешканця прошу дати ввати під адресою:
 Katharina Kaczmarek,
 20. Amherst str., Manchester, N. H.

Де є?

Отець І. А. Замлинський?
 Dmytro Mykitiak
 59 Grove St. Loraine, O.

ПАМ'ЯТАЙТЕ НА ХЛОЦЬСКИЙ СТРАЙК. ФОНД!

Подяка.
 Анна Петровська а А. Золіа, Сопа дякує дуже красно урядови „Р. Н. Союзу“ за скорє виплаченє посмертного в сумі 50 дол. по бл. п. своїм мужикови Стефані. Рівнож дякує айсонійскому Брацтву сьв. А. А. Петра і Павла за 200 д. за контя похорону та за участь всіх мужиків — сумним похоронім поході свого

Дописы

З Вінівег, Кан.
 „Стрїляй на смерть“, „Американський робітник“ і монольоф „Нечитальник“, відіграли аматори Тов. ім. Т. Шевченка дня 29-го м. м. у Вінівегу.

За короткий час, бо лише дві неділи приготовань, потрафали дуже гарно відіграти. Випало несподівано. Т. Ферлей в обох драмах брав участь і мав найтяжші ролі, та помимо того, відіграв їх з акторским знаменем.

Рівнож ивнші актори і акторки вивязались надвичайно. Обі штуки представляли жите робітника американського і як бачилось зворушили публіку.

„Ам. робітник“ в трех актах, переклад із ильшого языка (мабуть актори самі і перекладали) та добре було, щоби дали до друку і щоби така штука, відповідуюча робітничій організації розходила ся.

Що вже до монольога, то таки було не мішати в ряд, бо не то, що монольоф не гарно випав, противно, він гарний, але характеристика особи була карикатурна, а ще й до того „актор“ мало говорив те, що мав переповідати з „Нечитальника“.

По просту плів ні се, ні те! Та берода більше характеристизувала орангутана.

Другий кум, більше характеризував такого бадіку, хотяй мало говорив. Яб радив, щоби згаданий актор монольогу другий раз ліпше научив ся, а тоді виголосить добре. Але тепер то лише був і голосив монольоф витресуваний орангутан; пригадую собі, що о таким орангутані Шпикто в „своім“ „Дзвоні“ писав.

Ангім Барда.
 З Плезент Гом, Ман., Канада.

Дня 9-го грудня 1906 р. відбули ся у нас збори, на котрих заложено читальню і вибрано слідуючий уряд: о. Вільчинський, голова; Василь Іванчук, заст. голови; Василь Данчук, секретар; Дмитро Дрогомирецький, вступник секр.; Петро В. Дрогомирецький, касієр; Гр. Ів. Дрогомирецький, бібліотекар; Никола Голівський, контрольор.

Підчас зборів був председателем о. А. Вільчинський, а секретарем п. Василь Демчук. Председатель сказав вступне слово, котрим поставив ясно ціль читальні. Як кожде добре діло в початку є трудне, так і тут в першій хвили вписалось в члени лише 14 осіб, однак в протягу двох тижнів збільшило ся число членів значно, бо є вже їх тепер 34. Маємо надію, що щирою працею згуртуємо з часом всіх плезент гомських Русинів в одну могутчу силу.

При сій сподобности не можемо не згадати, що п. Граць Ів. Дрогомирецький відступив ним свою гарну хату на ційі жодина даром, за що складаємо ему отсим прилюдно сердечну подяку. Складаємо подяку також п. Василеві Іванчуку, котрий являчив для на неозначенних книжок того читальні виможним краю більше число поступових книжок, а в часописей на разі: „Свободу“, „Громадський Голос“, „Гайдамаки“.

Виділ читальні.
 Надіслане.

Репедь дая 30 го Нов. 1906. Сьвітла Редакціє!
 Тими днями получив підписаний в Америці руску часопись „Свободу“ ч. 45 з дня 8 го падолиста 1906. На 2-гій стороні тої часописи під заголовком „Чи се правда?“ находить ся допись з Ормрода, подана через якогось Репедянина, котрий не знаючи правдивого факту, напав на мою честь, представивши мене сьвітови яко великого ошуста.

Чуючи себе певинно тим неправдивим донесенем на гонорі покривдженим, змушений єсьм відповісти на всі закиди того Репедянина одним словом: „Що се неправда“, аби Параска Семанишин платила мені 200 К. за вистаранє ся єї заплемоги. Треба о тім знати, що завідомлене о заплемозі посмертній по небіщаку Осифі Семаньчаку не прийшло до Репеди, тільки до Шавного, где і надіслані квіти підписувало ся у тамошного сьвященника. Всі булисьмо не певні, чи ті гроші дійсно належать ся Парасці Семанишиній з Репеди. Дальше зась нім я довідав ся о тім, то Параска Семанишин вже знала довідавши ся від своєї сестри перебуваючої в Шавнім. На якій отже підставі я сьвів Параску Семанишин дурити, же ніби то я вистарав ся о ту заплемогу.

Той Репедянин чув, що десь дзвонили, але не знав где. Чув, що Параска Семанишин дала мені 200 К., але не знав защо.

Отже, щоби тому Репедянинови стало легше на серці, то я ему скажу за що я получив від Параски Семанишиної 200 коров. Може відомо Вам Репедянинове було, в якій нужді зіставала Параска Семанишин, може чулисьте, як вїрителі єї хотіли зацітовати і присіли єї грунт, а ю пустити на жерп! Тогда не обняв ся за нею ніхто, тільки кождий пхав ю в глупше болото, а Параска Семанишин видяч себе опущеною од всіх, удала ся до мене о пораду і опіку, чого я єї не відказав і оборонив від хищних вовків.

Отже за тое дала мені, а власне даровала 200 коров, показавши тим свою вдячність за мое добре серце, взглядом неї.

Я сам робив єї увагу, а

що дає мені такий великий презент, то она осьвідчила праялюдо, що я на такий презент у неї заслужив. А же нема на світі богача, щоба ся скинув колача, то і я ним не погордів. Жадного ошутства з моєї сторони до того не було, бо то не є моїм звичаєм і до того я не спосібний.

Прошу сьвітлу Редакцію о ласкаве поміщенє мого оправданя в своїй славетній часописи, за що буду дуже вдячний.

Остаю з глибоким поважанем

Андрій Крупський,
народний учитель в Респеді.

Поміщаючи повисше оправданє п. Крупського, мусимо зазначити, що порада і опіка, яку п. Крупський дав Пар. Семанишин не означені блистє в его оправданю, ввиду чого не можна собі здати справи, в якій пропорції стоять порада і опіка п. Крупського до презенту даного ему Параскою Семанишина.

Редакція.

Надіслане.

3 Галичини.

Найбогачішими чинниками в культурнім розвою кожного народа суть: Церков і школа. Тому то наші противники засіяли споконвіку рускі громади косьцюлками та капличками; тому то они, недовольючи ся тим, що захопали діле шкільництво в свої руки, закладають ще по корібно-русских селах свої приватні школи. А наслідки сеї роботи аж надто явні: чим раз більший упадок рускої Церкви і рускої народности, а зріст і свірпленє польского живла на Русі...

Щож нам супротив того почати? Нічого нашого, як против їх косьцюлаків та капличок поставити свої величаві Храми Божі; против їх шкіл — наші школи и наукові заклади. Сего домагає ся від нас любов сьв. Церкви, любов нашої дорогої батьківщини — сего домагає ся від нас наша народна честь! Від сеї культурної борби, в котрій рішає ся судба истнованя нашої Церкви і нашої національности, не сьміє усунути ся ні одна сьвідома руска одиница під ніяким позором. Ми мусимо сю борбу сточити! А веденє сеї борби вимагає від нас безмірних жертв не лише моральных, але і матеріальных... а ми вже так обтяжені, так придавлені всякими тягарями, що наші скупи средства далеко не вистарчають. Треба оглянути ся за іншими жерелами, а котрихби ми могли черпати потрібні засоби на оборону нашого загроженого истнованя. Таким обильним жерелом є передовсім торговля. Тому то швіри люди-патрїоти заложили в Станиславів першій рускій Дім промисловоторговельний „Достава“, з котрого весь чистий зиск призначили на будову церков і закладанє руских приватних шкіл.

Подаючи се до загальної відомости, не сумніваємо ся ані на хвилью, що кождий ширій Русин-патрїот, котрий любить свою сьв. Церков і матір-Русь, приступити в членя Достави, а валагоджуючи всякі потреби своєї Церкви єдино і виключно лиш в Доставі, причинити ся сям способом до чим скоршого адїйсненя сеї високої ідеї, яку товариство Доставка собі помозгло, іменю: адвигнути рускі Храми Божі, адвигнути рускі школи, з

відкиби поділила широка, могутня струя просьвіти та уморальненя, а вслід за тим цілковите відродженє руского народа!

Межи инших Доставка поручає:

Для дому: образи, рами, полотна найлучшої якости, урядженя для канцелярий, каси огнетривалі, машини до шитя марки Вікторія з рускими написами, машини до писаня, до праня і т. д.

Для господарства: знамениті сїчкарні по 64 кор., млянки по 128 кор. голосної фірми Майфарта, відзначені 556 медалями на всіх виставах цілого сьвіта, всі инші машини різничі, машини для молочарств, олійні і т. д. Штучні навози з порукою за їх правдивість і процентову висоту поданих складників.

Для Церков прекрасні фелони, фани, стихарі, ліхтарі, пауки, лампи з вічним сьвітлом системи Гівільона і всі инші річи, входеві в обруб потреб церковних, а все виробу французского і влас. красевого після найкрасших взірїв і моделів, з найлучших материй та матеріалів. Правдиве воскове сьвітло до сьв. Служби Божої.

Для крамниці: вино, солонину угорську і краєву, смалець і всякі инші артикули в гуртових скількостях.

Для ідучих до Америки і Канади карти корабельні товариств: Гамбург-Америка і Північного вімецкого Ллойда. Уділ виносить 10 кор., вписове 1 кор. Адреса товариства: уліця 3-того Мая ч. 4.

Власна робітня бронзівничя! Приймаємо до направи і відновлюєм всякі річи з бронзу, срібла і золота. Чаші до позолочуваня, посріблюваня і т. д.

Цянники виїдуть і будуть ровіславі в перших днях Січня 1907. Поки що при замовленях просимо держатись цянника Ризниці.

ДИРЕКЦІЯ:

О. І. Барш,
Николай Стеткевич,
О. Кульчицкий.

Всячина.

НА ГАЛИЦКО-ПОЛЬСКИЙ ЛАД.

В Будапешті відбув ся перед судом присяжних процес, який виказав, що практики польского ираиельства в Галичині приймають ся вже на Угорщині. Ще в червни сконфіскувала угорська прокураторя робітничу часопись „Vilagszabaszag“ за страйкові статі, а в додатку против редактора заряджено процес за підбурюванє селян против павів. Обжалований редактор Йоксак оповідав перед судиями присяжними між иншим таке: На стадії Шаба бачив я гурток руских страйколомів; оден чоловік мусів задля ковечної потреби відступити на бік, та жандарм нагнав его батогами назад до гурту. На стадії Уйверварш був я сьвідком, як жандарм гонив руских робітників тростівкою, щоб йшли ломити страйк. Колиж із страйколомами обходять ся як з підданими із 16. віку, то як обходять ся тепер із самими страйкарями? Обжалований оповідає, що жандарми напали в Терек на страйкарів, які мирно лежали на землі, били їх жогами і кололи багнетами, так що земля червоніла від крови. Се

чисті оргі невірництва! О боронець підвіс також, що виявленє таких варварств і організацію робітників треба уважати борцями за більше щасливу, півлізовану, европейську Угорщину. — Оксака увільнено від вини та кари в сім процесі навіть в Будапешті, але его процес наглядно показує, яку „свободу“ дають магнати долішним веретвам суспільним, а в сім случаю нашим закарпатским братьям, котрих дано на поталу всяким кровошійцям, не давши їм ні прав, ві просьвіти та обернувши їх на постидних безхатних страйколомів.

ХТО ПСУЄ РЕЛІГІЮ.

З Ясеня повіту карлуського в Галичині пишуть: Наш піп Білецький про науку релігії в школі зовсім не дбає, бо се ему якраз на руку. От доростє хлопець або дівчина до своїх літ і хочуть побратися, а тоді піп Білецький давай їх питати молитви. Розуміє ся, ні парубок ні дівчина молитов не уміють, бо нікто їх не навчив. З того Білецький користає, тай каже: „За сьлюб і заповіди мусите мені заплатити 23 корони, а за тото, що не знаєте навіть перекре стати ся, то ти парубче, прийди молити до моєї стодоли (очевидно о холоді і голоді) 5 день, а ти, молода маєш імогунца піре дерти, або мітки прясти також 5 день. До того маєш ходити до дика Шпильчука учить ся релігії, а за то заплатиш дві корони. І гайда в мясиці 40 (а найменше 10) молодих парібків молотить цілими днями від всходу до заходу сонця в егомогунцевій стодолі, а в хаті зо 40 дівчат молодих на лавах обертають веретенами також цілісеньких 5 днів. Вечером ідуть вони до дяка учати ся релігії. Та дячка подобно як імогунца, зараз засадить дівки на лави, а як місяць нестає, то на піч, то знов там прядуть до 12 або 2 години в ночи. Парубки за той час за стіл позасідають і тоді дяк Шпильчук „учить релігії“. Як він вчить? — То послушайте. Ото бере він доміна, або карти і з парубками гуає „мачки“ або „айнундцванці“, або такі „круцюткего“ т. е. фербля. Навіть дякова донечка і сама дячиха тай паламар помагають „учати релігії“, бо дяк не вєспів би обіграти до послідного сотика. Як вже в кожного парубка порожня кишенья чи там черес, тоді наравду зачинає дяк виклада з релігії! Пан-Біг, каже він, зліпив пару людей з глини, то значить Адама і Еву. Вони мали двоє синів Каїна і Авеля. Каїн убив Авеля колом, а Пан-Біг — розлютив ся за се і вдарив Каїна желізним дрючком, від того і сей запав ся в землю.“ Ну, пане Шпильчук — питакоть ся нераз парубки — а відки потім люди взяли ся? — „Я того сам не знаю“, відповідає дяк. На

тім конець релігії. За пару день такої „науки“ дає дяк Білецькому карту, що той а той парубок чи дівчина уміє всю релігію і тоді діє такоть сьлюб.

СЬМІПНЕ.

Між молодими женами:

— Чулам, що ваша слуга, пані, захорувала... мусіть ся самі обід варити. Щож вже подужала?

— Так. Але знов муж за хорував.

В суді:

— Судя: (до піяка, котрий почнає плакати) Можете ватримати собі ті крокодильві сльози.

— Засуджений: То не сльози, пане судія, то дистильований шнаєс!...

Студентске занятє.

— Щось робив рано?

— Телеграфувавем до старих по гроші.

— А по обіді що?

— Чекавем на гроші.

Наші діти.

— Тета: То дуже красно, діти, що ви прийшли до мене в гостину.

— Одно: Так, гатко післав нас сюди, бо ми в дома за богато робимо крику.

Розсіяний доктор.

Служачий: Пане професор, прийшов бідний чоловік без одної ноги.

— Доктор: Ну, таж я сам не маю лиш дві — то що ему дам?

— Жандарм (провадить обдертого волоцюгу) Аж стидно йти з таким обдертхом через село!

— Волоцюга: Для мене також не велика приемність йти з вами.

Завів ся.

— Директор тюрми: (до ново прибувшого політчного вязня) Ви мусите ту працьувати і то в спосіб відповідний вашим здібностям. Який фак посідаєте?

— Вязень: Я є народний поет?

В ресторані.

— Уже мушу раз сказати, що так малих, а так дорогих порцій, як у вас, я не здибав нігде.

— Кельнер: Нічо дивного, бо наш господар збанкрутований антикар.

Понглин до канадійских Русинів.

Гей Русине скамени ся, Бось в Канаді опинив ся, Лахи-жиди тя відрали, Твою землю ти забрали, І просьвіти ти не дали. А ти тенний, голий, босий Обдертий і простоволосий, Рідну землю геть покинув. Дакуй Богу щось не згинув В океані тім глибоким, І обдертий на всі боки, По Канаді ся блукаєш, Своє рідне забуваєш. Цураєш ся своєї неньки, Забуваєш поволеньки, Що она тебе зродила, І до груди тя тулила І в пелени вновивала. Руску пісню ти співала, В слезах мольби заспівала, І Господа все благала:

Щастя й долі для дитини, Абись жарно де не згинув. Ти в Канаді опинив ся, Іван Джаном вже зробив ся. Забув бідну сирачину, А убрав ся в жупанину. Убрав ковчир і краватку, Не приступай к нему братку.

„Слава Богу“ вже не вміє, Тільки „Гуд бай“ всегда піє. О так Іван став ся Джаном, Бувши хлопом тепер паном.

Забув свою рідну неньку, Лізе в чужу неволеньку.

Забув брата і сестрицю, Снасукає ся на дурницю.

Забув церкву, забув Бога, А знак креста ему ворог.

А за школу, то не згадує, Темням бути Іван радий.

У Англіків діти вбрані, Ізопів обідрані.

Англіські діти у школі, Іванові дома голі.

Ангельські діти учуть ся, Іванові в дома бють ся.

Іван за школу не дбає, А на готель всегда має.

У неділю або в сьвято, Іван ладить ся завзато.

Смарує віз, корить коні, До Канори, до Йоркстону,

Місто церквн іде в місто, І о Бозі забув чисто.

А в місті Іван господар Це горівку наче воду,

А горівка не водича, Іван добре догодит ся.

Сидить в місті цілу днину, На дорогу ще фляшину,

З поворотом мусить взяти, Бо тра буде попасати.

А вернувши із ярмарку, Іван зачав з жінков сварку.

Жінка плаче, нарікає, Іван буком доправляє.

Діти кричать, утікають, Попід ліжка ся ховають,

Залізлиби в мишу дїру Від такого батька зьвіра.

А що, братя, більше знайте, Отож прошу послушайте.

Бо Канада край просторий, Має і свої вибори.

Лібєрали і Консервати Хотять Іваном керувати.

Вони знають, що Іван з віку Не обійде ся без опіки.

За дурничку за будь яку Іван лізе в чужу лапку.

За горівку, за обману Продаєть голос й рідну маму.

Щоб горівки ся напийти, Гей Русине скаменїть ся,

І до життя пробудить ся! Жийте житем без опіки,

Ставте школи, учіть діти. Старі також просьвіщайтесь І читальні закладайте.

Враз сходіть ся, научайтесь, І брат брата не цурайтесь. І чужого учіть ся, Свого кріпко держіть ся.

КАЛЕНДАРИ „СОЮЗА“

на рік 1907 вже вийшли і ровіславі експресом кождому секретарови братскому. Котрий секретар календарів ще не дістає, нехай аголосить ся на експресовий офас і календарі собі відбере.

Календарі має секретар роздати усім членам „Союза“ (по одному) і тим що на ціле і тим що на пів посмертного.

За календарі має заплатити кождий член при розметі за Децембер по 25 центів.

Дохід з календарів прийде до каси „Союза“.

Так ухвалила послідна Головна Конвенція.

Хто не заплатить за календар, буде вимазаний так само, як за неплаченє розмету.

С. Ядловский,
Голов. секр. Р. Н. Союза.

Кождий сьвідомий український робітник та фармер в Америці повинен передплачувати — популярну, щотижневну газету

„Земля і Воля“

орган української соціально-демократичної партії для сільского робочого люду, що коштує в рік для Америки 2 долари, та

Соціально-демократичне, популярне помісячне видавництво

„Боротьба“

що виходить ме в днєм 1. січня 1907 в двохаркушових книжочках та коштує на рік 1 доллар.

Перший випуск „Що таке соціалізм“ появить ся ще в місяці грудні 1906.

Адреса для обох видавництв: Редакція „Землі і Воли“, ул. Броварна ч. 84 Czernowitz, Bukowina

Пролетарі всіх країв єднайте ся!

Накладом Редакції „Землі і Воли“ (в Чернівцях, ул. Броварна ч. 84) вийшов вже

Перший український соціально-демократичний календар на рік 1907 п. а.

Веселка

що обймає 10 аркушів друку, формату великої вісьмики і коштує для Америки пів долара.

Побіч календарієм і інформацій календар обймає незвичайно багату і цікаву літературно-наукову частину, в котрій поміщені твори першорядних наших письменників своїх та чужих як: В. Винниченка, Павла Розвій-Поле, Максима Горького, Шевченка, Федьковича Івана Діброва, С. Ярачевського і інших в частині літературній, а в науковій: Д. Гамкєвича, дра Старосольского, др. Татяни Грігорівни (московка), дра Мпрона Кордуби, Карлі Махової (чешка) і інших.

„ВЕСЕЛКА“ се один з найкращих календарів, які коли Українець мав в своїх руках.

Тож замовляйте як найбільше перший український соціально-демократичний календар „ВЕСЕЛКУ“.

Набувати можна

в Рускій Книгарні

Box 128, Scranton, Pa.

або прямо в Редакції „Землі і Воли“ (Czernowitz, Bukowina, ул. Броварна ч. 84).

Зол. годинник і ландушок ДАРОМ

ЗОЛОТЕ ПЕРО ТАКОЖ. Правдиве, золоте перо гарноточанє поволожуєне 14 к. золотом, приходить в гарній скриньчці. Продають его всюду по 2 дол. Пішли нам 50 ц. і свій адрес а ми вшлемо тобі се гарне перо і 25 всьляких золотих річій по 10 ц. одна. Коли їх продаш і дістанеш 2.50 дол. вадержи собі 50 центів а нам пішли 2 дол., тоді ми вшлемо тобі зовсім даром Амриканський золочений годинник, гарноточаний, що буде держати добре час. Можете дістати мужський або жіночий годинник і не буде тебе коштувати ні цента. Вислалася для дівчат перлове перо і хрестик сль волать се вмісто золотого пера за 50 центів, які тобі звернуть ся, коли продаш золоті річи.

CROWN JEWELRY CO.
Dept. 167, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

Календарі на 1907 рік

в Росії, Галичині і Угорщині в гарноточаньках. Купуйте помисуть. Ціна 30 центів.

M. J. Murin,
326 Nepperhan Ave.
Yonkers, N. Y.

Лиш 30 доларів!

За шифкарту з Роттердаму до Нью Йорку
або з Нью Йорку до Роттердам.

Дорога морем триває 9 днів.

Кораблі відходять:

З Нью Йорку:

В Четвер, Януара 3,	1907,	в полудне.
В Вівторок, Януара 15,	1907	"
В Вівторок, Февруара 26,	"	"
В Вівторок, Марта 12,	"	"
В Вівторок, Марта 26,	"	"
В Вівторок, Априля 2,	"	"

З Роттердаму:

Февруара 8,	1907	Марта 8,	"
Февруара 22,	1907	Марта 15,	"

Дорога з Нью Йорку до Роттердаму триває 9 днів,
з Нью Йорку до Лібава 13 днів.

Ціни шифкарт враз з білетами колієвими з Нью Йорку до краю або назад:

До Бродів	38.10	До Підволочиск	38.45
„ Будапешту	37.55	„ Перемишля	37.20
„ Чернівцях	38.75	„ Тернополя	38.25
„ Пряшова	37.55	„ Тарнова	36.35
„ Ясла	36.90	„ Унгвара	38.35
„ Кракова	35.95	„ Кошиць	37.55
„ Львова	37.65		

З Нью Йорку до Лібава коштує шифкарта 37 00.
З Лібава до Нью Йорку 31.50.

Від дитий низше року платити ся через воду \$2.00;
від року до 12 літ пів шифкарти.

На американських залізницях платять діти від 15 до
12 літ пів бікету, до 5 літ їдуть дармо.

Продаємо також білети колієві враз з шифкартами по
зниженій ціні з краю до різних міст Спо-
лучених Держав і Канади.

Також шифкарти з білетами колієвими до Росії і з Росії.

Близші інформації, шифкарти і білети колі-
єві можете дістати в Редакції „Свободи“
Jno. J. Ardan, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилає гроші до краю?

Ми пішлемо Ваші гроші до краю за ту саму
ціну, що і чужі агенти або і танше, а може
ще скорше і безпечніше як чужий.

Посилаємо корони по слідуєчій ціні:

5 корон за 1 дол. 17 цнт.	170 корон за 34 дол. 83 цнт.	
10 " " 2 " 20 "	180 " " 36 " 92 "	
20 " " 4 " 25 "	190 " " 38 " 96 "	
30 " " 6 " 28 "	200 " " 41 " - "	
40 " " 8 " 34 "	300 " " 61 " 45 "	
50 " " 10 " 37 "	400 " " 81 " 85 "	
60 " " 12 " 42 "	500 " " 102 " 25 "	
70 " " 14 " 46 "	600 " " 121 " 90 "	
80 " " 16 " 50 "	700 " " 143 " 40 "	
90 " " 18 " 55 "	800 " " 162 " 70 "	
100 " " 20 " 60 "	900 " " 184 " 36 "	
110 " " 22 " 64 "	1000 " " 204 " 80 "	
120 " " 24 " 68 "	2000 " " 409 " 80 "	
130 " " 26 " 72 "	3000 " " 614 " 20 "	
140 " " 28 " 76 "	4000 " " 816 " 50 "	
150 " " 30 " 80 "	5000 " " 1021 " - "	
160 " " 32 " 84 "		

Рублі:

5 Рублів за 2 дол. 85 цнт.	80 рублів за 41 дол. 95 цт.
10 " " 5 " 45 "	90 " " 47 " 15 "
20 " " 10 " 65 "	100 " " 52 " 21 "
30 " " 15 " 85 "	200 " " 104 " 40 "
40 " " 20 " 105 "	400 " " 209 " - "
50 " " 26 " 30 "	600 " " 313 " 50 "
60 " " 31 " 0 "	800 " " 418 " - "
70 " " 36 " 70 "	1000 " " 522 " - "

Адрес:

Jno. J. Ardan,
184 Hudson St., New York, N. Y.

Хто бажає інформацій
про Бритийську Колумбію
нехай пише на адрес
Geo. Syrotiuk,
Vancouver, B. C., Canada.
Box 432,

HARRY NEEDLE
Адвокат і Нотар Публичный
Почає гроші на арешти. Вступляє
в справах кримінальних і цивільних.
Офіс: 910-911 Mears Bldg., Scrant-
on, Pa. Вечорами: Spitz Bldg., Olyphant, Pa.
Розуміє по руски, польски і словацки.

**Російська
Охотнича Флота**

Нова пасажирська пароплавна
лінія з Нью Йорку до Роттердам
і Лібава або назад без пересі-
даня великими двохрубровими,
скорими пароплавними „Смо-
ленск“, „Петербург“ і „Саратов“.

Дорога з Нью Йорку до Ро-
ттердам або назад, триває 9 днів;
з Нью Йорку до Лібава або
назад 12 днів.

Ціна шифкарт:
З Нью Йорку до Роттердам або
з Роттердам до Нью Йорку перша
класа 70 дол., друга класа ка-
юта 37 дол., третя класа загаль-
на 30 дол.

З Нью Йорку до Лібава: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 47 дол., третя класа за-
гальна 37 дол.

З Лібава до Нью Йорку: пер-
ша класа 87 дол., друга класа
каюта 44 дол., третя класа загальна
34 дол.

Кораблі відходять з Нью Йорку
„Смоленск“: Вторник 15 Яну-
ара в полудне.
„Петербург“, 26. Февруар.
Генеральні Агенти:
C. V. Richard & Co.
31-33 Broadway, New York.

Ся \$30 годинка за 1.50 дол.
Найліпша спосібність купити золо-
тот повну годинку по номінальній
ціні. Коверта з повною ціною золо-
тот і має гарантію на 20 літ вбиту
на собі. Осередок дуже добрий, 17 камен-
ів. Має патентований регулятор і не
вмиляє на мінуту. Для тих що люблять
годинку, яка тримає добрий час, се як
раз година — а мігте в сторі не купити
сі нішає 30 дол. Щоби ровелосити сю
годинку як найширше, в протязі сліду-
ючих 30 днів виплює сі кождому за
15 дол., в котрих 6 дол. і експрес за-
платити коли годинка до вас приїде,
експресовому агентови, а 9 дол. запла-
тите місячними ратами по 1.50 дол. на
місяць. Если пришлете 6 дол. з заво-
ленем, виплює вам годинку ріджис-
тавою поштою і ланцюшок в додатку —
даром. Як бачите, то після заплати 6
доларів годинка є вашою власністю.
Ми віримо вам і знаємо, що решту 9
дол. сплатити нам місячними ратами.
Ся хоче заплатити за годинку готів-
кою, продамо вам сі за 13.50 дол. Пи-
шіть чи післати вам жіночий чи муже-
ський годинник і в одною ковертою чи
двома.

M. Rech & Co., Dept. 319,
151 Randolph Str., Chicago, Ill.

— Хто пришле мені докладні адреси
своїх вважених перебуваючих в Америці,
тому вишло в преняті або малу Ав-
стрії або Америки, або краску книжку
до молени. 37-

John Nemeth,
457 Washington Str. New York City.

Колі послаєте адреси, напишіть, що
вчитались оголошене в „Свободі“.

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.
Можна его бачити в офісі:
від 8 ої до 10 ої год. рано,
від 2 ої до 4 ої попол.,
від 7 ої до 10 ої вечер.
Old P'hone 1269—B

David Fuhrman
222 Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.
Впробляє
Братські відзнаки, Шапки,
Пояси, Уніформи, Фани
Шовкові воляні.
Old Phone 564-R

SOCIALISM is the coming issue in politics.
You may be for it or against it, but in either case
you need to understand it, and so you need to read
The International Socialist Review
Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a
three month's subscription and a copy of Social-
ism and Farmers. No free copies.
CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

**Позолочувану Годин-
ку за \$3.98 нішто
доси не продавав.**
Ми пішлемо Вам до огля-
нення сю гарну 14-кара-
товим золотом Подвійно
Золочену годинку С. О.
D. за \$3.98 і оплати ек-
спресу. Гарантія на 20 літ і ланцю-
шок в кождою годинкою. Ця годинка
не чорніє як другі, тримає добрий час і
виглядає як 40-доларова циро золота
годинка, а деякі купці продають сі по
\$10.00. Ся пішлето вперед \$3.98
дамо вам в дарунок перстень або ніж і
оплатимо ріджисровану пошту через що
не будете мусли платити експресу.

Дармо одна годинка или купити або
спродати шість. Пишіть чи прислати
вам мужеску чи жіночу годинку. 34-38
Globe Mds Co.
Dept. 7, 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

Годинка на ціле життя \$5.95

Правильний 14 к. Золотом
повнений і не поволочу-
ваний годинник стем-
пльований в середині „14 к
гарантований на 20 літ“.
Виглядає як циро золо-
тий годинник але є силь-
ніший, гарно гравірова-
ний або простий в нікель-
вим Американским осередком, камін-
цями, волосом і блим емаїлюваним
циферблатом; можего его дітати в якій
небудь величній мужескій номер 18
або 16 і жіночий, номер 6 або 8. Висо-
ким експресом С. О. D. і повняламо
его оглядати перед заплаченем. Ся
переконаеш ся, що се найліпший годин-
ник за сі гроші, заплати агентови \$5.95
і копти експресу. Гарний ланцюшок
дамо даром, а хто пришле вперед
гроші, дістає гарне золоте перо або
золотий ланцюшок і трест даром і за-
ощадить копти експресу. Не бій ся: ми
стоїмо за се, що говоримо. Той сам
годинник в осередком Egin о \$2.00 більше.
Пишіть зразно що хочеш.

CROWN JEWELRY CO.
Dept. 166, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

**Одинокий
руський адвокат і нотар
з Галичини**
Др. Юліян Чупка.
Всі справи в судах і у скає-
рів в повітах Люзерне і Ляка-
ванна.
Всі справи судові, повнова-
сті, контракти, справи війскові
в Галичині.
3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
там де банк Нейкета.
Пріїзжає до Скрантон що
Понеділка і Четверга о годні
6 вечером.
402 S. Washington Ave.,
Scranton, Pa.
там де банк Райхманн.

Ф. Памм, Краєві, ул. Зелна 3,
Австрія, Галичина,
впислає славні в цілім світі
знані годинки кашенкові
"ROSKOPF" досладо на мін-
ути урегульовані по 2 дол.
Ті самі правдиві патентовані
4 дол., ті самі в трюма
срібніми накривками урядо-
во стемпльовані 6 долар.
Ті самі правдиві патентовані 7 дол. Лан-
цюпки срібні урядово стемпльовані 1 д.,
міцайші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол.
При заволоно належить відповіду
квету прислати. Оплата від краєві до
Америци вносить 50 центів. На жада-
не послає великий ілюстрований ці-
ник дармо і оплатно.

Даремні Фарми!
Кочеш довідатись про край де уряд дав
новим поселенцям найкращий вели-
ковсім даром, про край де 100,000 Рус-
нам тепер добре володять ся.

**Великий Канадський
Цивічний Захід.**
Ся так, то не введбай післати ма-
лу суму, бо лиш 21 як річну вред-
плату на однокру руску часопись в Ка-
наді, часопись яка що тижня перепо-
внена фактами про поступ сего краю,
особливо між Русинами там поселенцями.

Русно-Англійський і Англійско-Рус-
ний Глумач. Книжка, яку кождий
Русин повинен мати. Вить ся скоро по
англійски. Написана і надрукована так,
щоб васпокоїти жадали Русинів в Аме-
риці і Канаді. Много помочни і поуча-
ючих відділів. Ціна \$2.50.

Наврядний Фармер
P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

Вступайте до „Союза“!
Союз платить 1000 дол. посмертного за мужа
а 400 дол. за жену.
Хто хоче більше довідатись про „Союз“,
нехай пише до Головного Уряду на
адрес:
Mr. S. JADLOWSKI,
Box 76, Jersey City, N. J.

Руска Щадниця в Перемишлі
принимав вкладки щадничі щоденно в годинах урядових і опро-
центує їх на 4 процент, починаючи вже від слідуєчого дня
по дни зложеня і процентують ся до послідного дня перед
днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Рускій Щадниці“ можна складати особисто
в касі товариства, почтовими переказами, листами грошовими,
чеками Почтової Щадниці, котрі Дирекція щадничі на жада-
не безплатно доставляє, в філіях банку австро-угорского на раху-
нок „Рускої Щадниці“ в товариствах: „Важного кредиту Дні-
стер“ у Львові, „Красвий Союз кредитовий“ у Львові і „Банк
звязковий“ в Станиславові.

„РУСКА ШАДНИЦЯ“ уділяє позичок:
а) гіпотечник, піврічними амортизаційними ратами платних
на 5 процент на протяз літ 10—50 після вибору позичачого;
б) на льобард ефектів на 5 і пів процент;
в) на есконт векселів на 6 процент, на векелі перемазани за
3—6 місяці платні.

Справи позичок полагаджуєсь можливо скоро.

Всяких інформацій і друків уділяє канцелярія „Рускої Ша-
дниці“ ул. Косцюшка, Народний Дім І. поверх, щсденно бежако-
рпотно в годинах урядових від 9—1 год. кромі неділі і руских
свят.

Після §. 14. уставу „Рускої Щадниці“, через д. к. міністерство справ вну-
трішних затвердженого, вкладки в товаристві „Руска Щадниця“ в Перемишлі
надають ся до логаяції капіталів пушлярних, фондацийних і т. п., має отже
„Руска Щадниця“ безпеку пушлярну. 1-5

Дирекція Рускої Щадниці в Перемишлі.
Крил. о. І. Стрийский. Д-р Т. Кормош. Ал. Ярма.

ЧИТАЙТЕ І
Спис книжок, які продаємо:

- * Америка ..... 15 ц.
- * Ангел та пучельник і т. і ..... 15 ц.
- Біблія Велика ..... 2 дол.
- Борба клас і зому робітничих ор-
ганізацій ..... 15 ц.
- Весела книжочка в ображках ..... 30 ц.
- * В Старім і Новім краю ..... 25 ц.
- * Гріхні мільошерів і т. п. С. 7 ..... 15 ц.
- Діло в історії православної мі-
сії в Америці ..... 10 ц.
- Діло про звярїта ..... 30 ц.
- * Два левади і т. п. С. 5 ..... 15 ц.
- * Дорога любови, то Божа дорога
С. 6 ..... 15 ц.
- * Емігрант ..... 15 ц.
- Жовнір ..... 10 ц.
- Журавлі ..... 15 ц.
- Житє Ісуса Христа ..... 1.50 дол.
- * Житє, зарібки, організації і т.
п. в Спол. Держинах ..... 15 ц.
- Зуб ва зуб ..... 10 ц.
- * Кавки про „Кидів“ ..... 15 ц.
- Історія Руси в ображках ..... 10 ц.
- Капітал і праця ..... 15 ц.
- * Книжка Гахуикова ..... 50 ц.
- * Календар ..... 25 ц.
- Марія ..... 10 ц.
- * Многострадалий народ, огляд
історії українського народу ..... 20 ц.
- * Назвоний Грішник ..... 20 ц.
- Народний рух австро-угорских Ру-
сина ..... 15 ц.
- Новий Завіт ..... 4 дол.
- Ображки і загадки ..... 10 ц.
- Оповіданя ..... 15 ц.
- Оповіданя про мадрях богів ..... 10 ц.
- Про відступників від рос. пра-
вославія ..... 10 ц.
- * Про нутро землі ..... 25 ц.
- Підземні скарби ..... 25 ц.
- Покуса ..... 10 ц.
- Псалтир ..... 10 ц.
- Розмова Поляка, в Руском ..... 10 ц.
- Руско-англійський словарець ..... 20 ц.
- * Релігійні вірваня старинних
народів ..... 20 ц.
- Смерть ..... 10 ц.
- * Стародавні мавки та оповіданя ..... 15 ц.
- * Степові люде ..... 15 ц.
- * Стрийск ..... 20 ц.
- Унія в Америці ..... 20 ц.
- * Хто з чого живе ..... 15 ц.
- * Які то є люде на землі, в 20
ображках ..... 50 ц.
- * Як мужик ходит до царя правди
шукати ..... 15 ц.
- * Черев кордон ..... 15 ц.

Атлас цілого світа, англійський, 105 мал, над 300 сторін, подає
імена і людність 40,000 міст цілого світа 1 дол.
Мана Сполучених Держав і цілого світа 4 стопи широка
а 6 степ довга (інші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англійскими буква-
ми і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York

**Оден з найбільших
броварів
в Америці.**

**ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПО-
СІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.**

Хто лиш раз по-Голова від него
коштує сего пива, ніколи не болить,
то иншого вже не бо есть здорове і
буде пити. поживне.

**НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕПТОЮ ХВА-
ЛИТИ, БО ДОВРЕ САМО ЗА
СЕБЕ ГОВОРІТЬ.**

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.